

CONTRA

Contra
tycks
det
om

Nummer 6. Årgång 6. November 1980. Lösnummerpris 6:-.

NIXON * NAZISTVALDET * CENSUREN I SOVJET

Storpolitiken på Contra förlag:

Richard Nixons Det verkliga kriget

Richard Nixon kommer ut på Contra med 1980 års, om inte hela 1980-talets, viktigaste bok. För ett par månader sedan kom boken ut i USA och den recenseras därför av Contras Washington-korrespondent Allan C. Brownfeld, en gång talskrivare åt Nixons vicepresident Spiro T. Agnew.

"Vi måste se den nakna sanningen i ansiktet. Tredje världskriget har börjat och vi håller på att förlora det," skriver förre amerikanske presidenten Richard Nixon i sin nya bok *Det verkliga kriget*.

Det är ett krig som USA kan vinna, enligt Nixons mening, och han visar hur Amerika kan använda sin politiska, ekonomiska och militära styrka för att vända dagens negativa flodvåg. Han kräver stöd till USA:s vänner "oavsett om den inre styrelsen uppfyller våra idealistiska demokratiska krav" och menar att USA skall "använda handel, bistånd och livsmedelsöverskott för att hos våra fiender skapa beroendeförhållanden som de inte kan ha råd att riskera genom militära äventyrligheter."

Men det är i grunden en pessimistisk bok. Nixon konstaterar att "ett karaktäristiskt drag hos avancerade civilisationer är att när de blir rikare och fetare, så blir de svagare och mer sårbara. Genom historien har de ledande civilisationerna krossats av barbarer, inte för att de har saknat rikedom och vapen, utan för att de saknat viljestyrka."

Det är speciellt på detta område — viljestyrkan — som Nixon finner att Amerika — och då i synnerhet den intellektuella eliten — brister. Han skriver att "Alltför många i Amerikas intellektuella och kulturella elit har visat sig vara lysande, kreativa, moderna, godtrogna, lättlurade och blinda på ena ögat: De verkar se ont bara till höger, inte till vänster."

Nixon anklagar landets massmedia för att "romantisera revolutionärer och på det sättet kraftigt öka utsikterna för Sovjet-stödda revolutionära krig att drivas framgångsrikt — på samma sätt som New York Times' romantisering av Fidel Castro för tjugo år sedan var ett avgörande bidrag till att legitimisera hans revolution och säkra hans seger."

När Nixon diskuterar Sovjets roll i Afrika konstaterar han att "de sovjetiska ledarna har sina ögon riktade på de ekonomiska grundvalarna för vårt moderna samhälle. Deras mål är att skruva ur proppen till västerlandets industriapparat... Detta styr den sovjetiska strategin i Mellersta östern, Latinamerika och Afrika... Sovjet har särskilt inriktat sig på

inblandning i den del av den afrikanska kontinenten som särskilt väcker känslor hos många i väst: södra Afrika. Sovjets syften är strategiska, inte moraliska... Republiken Sydafrika... besitter mineraltillgångar av nästan oberäknelig styrka och ekonomisk betydelse... Sovjet vill ha Sydafrika och exploaterar i detta syfte rasproblemen... Det är ett nyckelområde lika viktigt i kampen som Mellersta östern."

Richard Nixons åsikt är att man inte kan vänta sig någon förändring i sovjetiska värderingar och ambitioner under de kommande tjugo åren. Han förklarar att "Om väst förlorar tredje världskriget så kommer det att förklaras med ovilja att inse verklighetens krav... Amerika är en sovande jätte. Det är dags att väcka jätten, att definiera dess mål, återupprätta dess styrka och revitalisera dess vilja." Nixon ser nu ett återuppväckt medvetande om det sovjetiska hotet, som en följd av de

senaste världshändelserna, sådana som invasionen i Afghanistan, och han hoppas att detta återuppvaknande kommer att fortsätta. Utan viljestyrka är allt förlorat konstaterar han.

Det är en irriterande bok, eftersom å ena sidan allt Nixon säger om sovjetiska målsättningar och syften och bristen på amerikansk vilja att stå emot är sant. Men å andra sidan så var det Nixons regering som införde "avspänningspolitiken", som träffade SALT I-överenskommelsen, ökade handelsutbytet med Sovjet och kallade en överenskommelse som tillät kommunisterna att ha kvar trupper i Sydvietnam, samtidigt som vi drog tillbaka våra för en "fred med ära." Journalisterna och den intellektuella eliten är förvisso skyldiga till det som Nixon lägger dem till last. Men Nixon själv var inte en passiv åskådare under de år då USA:s styrka minskade. Han var trots allt president. Han kunde ha satsat på styrka. Istället förde han och hans utrikesminister landet i motsatt riktning.

När Nixon skrev *Det verkliga kriget* visste han att han skulle dra upp de gamla diskussionsämnena igen. Men hans bok innehåller mycket mer sunt förnuft än vad man är van vid i böcker av den här typen. Och visst är det förstående att Nixon försvarar sin egen insats. Men "det verkliga kriget" som han diskuterar, tredje världskriget, är förvisso verkligt nog.

Allan C. Brownfeld

Richard Nixon

Richard Nixon: Det verkliga kriget. Contra förlag. Boken är på 287 sidor och utkommer i mitten av november. Vid beställning nu levererar vi så fort boken kommer från trycket. Boken kommer även att komma som erbjudande till medlemmarna i Bokklubben Frihetsforum.

Boken kostar 83,- i bokhandeln. Contras pris är 59,- plus porto och expeditjonskostnad. Vi kommer att få tillgång till ett begränsat antal exemplar med författarens originalnamnteckning. För signerade exemplar utgår ett tillägg på 30,- per styck. Den som vill ha ett signerat exemplar bör beställa snarast, böckerna expedieras i den ordning beställningarna inkommer.

Generalklausulen och rättssamhället

Generalklausulen är ett hot mot rättsamhället. Rättsstaten inte bara förgiftas, den sätts ur spel. Det skriver advokaten Lennart Hane, som utöver generalklausulen även tar upp massmedias ansvar och anknyter till sommarens debatt om vänsterfascismen.

Lagen är ett lands och dess medborgares värdefullaste tillgång. Lagen skall stå över oss alla samtidigt som den skall stå till förfogande för oss alla, emot envar.

Men från omkring 1969 har iscensatts en politisk rovdraft av lagen som saknar motstycke i civiliserade nationer.

Lagen har förgiftats genom ett massivt införande av godtycke. Godtycke har fått ett nytt namn – generalklausuler.

Medborgerliga rättigheter skall ge medborgarna oavhängighet och oberoende mot varje främmande godtycke, ett revir där medborgaren själv härskar.

För bara ett decennium sedan var det självklart att den vuxna befolkningen icke behövde några förmyndare. Men nu har genom godtycke i namn av lag ett fruktansvärt förmynderi byggt in i lagen.

Man talar om rättigheter som skall skyddas, men åstadkommer förmynderi.

Av min skriftserie "Förmyndarstaten" har hittills nummer 1 utkommit. *Förstalligandet av våra barn*. Där visar jag på ett även för icke-juristen klart och kontrollerbart sätt hur föräldrarättens grundläggande rättigheter, vårdnadsrätten, förintas genom att övergå i statens godtyckesmakt.

Två andra publikationer är under arbete. *Godtyckesmakt genom generalklausuler*, som behandlar generalklausulens teknik, dess maskeringar, oerhörda omfattning samt dess skadeverkningar och farlighet.

I nummer 3 behandlas förmynderiet: Hur våra informatörer blivit befolkningens dresörörer, vilka genom desinformation och ett nytt skenvetenskapligt språk tillgodoser personligt maktbegär som någonting för befolkningen angeläget.

Generalklausulens gummikaraktär gör en lagbestämmelse innehållslös. Tolkningen är oberoende av anvisningar ty lagstiftarens läsning av värderingar saknas. Beslutsfattaren tänjer eller inskränker gränserna för sitt maktområde och beslutar i övrigt hur som helst.

Envar bör i eget självbevarelseintresse göra sin lägesbestämning.

Ola Ullsten har sagt sig vilja ta strid till förmån för godtycket, en generalklausul i beskattningsrätten.

Under skydd av det förrådiska slagordet

"ekonomisk brottslighet" är propagandan i flärd med att hamra in ett behov av godtycke, en generalklausul, i straffrätten. Strafflagen är dock det starkaste skyddet befolkningen har för sin personliga frihet.

Snart har vi inga rättigheter som ej är underställda statens godtyckesmakt. Då upphör rättigheten för att övergå i makt – för andra än medborgarna. Rättsstaten inte bara förgiftas. Den sätts ur spel.

I en skrivelse till landets samtliga, cirka 150, domstolar understryker jag att domstolarna, som organ för medborgarskyddet oberoende av statsmakterna, har skyldighet att ingripa mot hotet mot rättsstaten. Vad än domstolarna kan, bör eller kommer att göra, får inte undanskymma massmedias ansvar.

Pressen betecknades förr som den tredje statsmakten – efter regering och riksdag. Genom radio och senare television har massmedia blivit våra nya härskare. Grupper inom och utom landet insåg mycket tidigt möjligheterna att vinna makt genom dessa nya media.

Sven Fagerbergs beteckning *vänsterfascisterna* är rättvisande. Enda chansen att rädda rättssamhället är att etablera front mot vänsterfascisterna, att avskjuta dem och fördriva dem från deras maktpositioner i massmedia.

Demokrati var förr beteckningen på statens styrelsesätt. I dag betyder ordet demokratisk

ej sällan en tvivelaktig beslutsteknik med makten förflyttad från ansvarsmedvetna och kompetenta medborgare till ansvarslösa och prestationsbefriade utövare av enbart makt och beslutsrätt.

Vilken journalist vågar i dag ifrågasätta "demokratiseringssträvandena", medbestämmandets enfald och monoton, dess kvalitets- och skaparfientliga effekter?

Äsiktsdemokrati stöder sig på en av våra grundläggande fri- och rättigheter, äsiktsfriheten. Men där vänsterfascisterna härskar finns bara plats för en åsikt i taget. Kunskap och fakta misstänkliggöres och förföljs. Lögnen har fått ett förskönande namn, vinkling.

Är journalisterna själva utsatta för vänsterfascisternas åsikts censur?

Vilken journalist är ej socialt engagerad och vem vågar annat än ropa på social rättvisa? "Socialpornografi" betyder att högljutt och ihållande exponera socialt elände, som skildras som allvarliga defekter hos samhället och rättsstaten. Det har intet att göra med engagement för de svaga eller socialt drabbade men ger möjlighet att posera och odla fåfängan. Lidandet skildras aldrig som något till livet hårt knutet och vi får ej heller veta hur eländet skall bemästras. De svaga lämnas i sticket och befolkningen inges skuldkänslor intill psykosgränsen. Metoden är beskriven som en av de viktigast inslagen i hjärntvättens metodik, där i syfte att bryta ner tidigare normer och attityder.

Kritikrätten har blivit en övergreppsjournalistik på väg mot lynchningsjustice. Vid skjutjärnsjournalistik är det bara en som har skjutjärnet medan offret just är ett offer för – sadismen. Att vända upp och ned på vad som helst och att alltid exponera det avskyvärda och fula är sadismens ridsla för livet.

Det stora hotet från vänsterfascismen är inte bara att de är ständiga och professionella bråkmakare, de är framför allt outröttliga i själva bråket. Psykningen, mobbningen, utstöringen gör att motståndaren plågas och mals ned. Den goda normativa lagen kan däremot aldrig mobbas eller nötas ut.

De journalister som vill bjuda motstånd måste stimulera politikerna till lagstiftningsinitiativ till skydd för rättsstaten. Det kan lyckas. I orostider kan även små människor nå hög resning.

Lennart Hane

Omslag till *Förstalligandet av våra barn*. Kan beställas från Contra.

Ryssarna bakom nazistvågen?

En våg av nationalsocialistiskt inspirerade våldsdåd har svept över Europa. Hur kommer det sig att denna våg bryter ut när ryska intressen vill att världen skall intressera sig för annat än Afghanistan och Polen? Det verkar inte vara någon tillfällighet. . .

Nynazister på marsch?

Mellan julafton 1959 och februari 1960 registrerade den västtyska polisen 833 antisemitiska handlingar. Vågen av antisemitism började med att två personer malade hakkors och judefientliga slagord på en synagoga i Köln. Redan natten därpå skedde liknande aktioner i ett tjugotal västtyska städer, och inom kort över hela världen.

Reaktionen blev våldsam. Tidningar i väst gick till angrepp mot Bonns oförmåga att stoppa det "nazistiska gifet". Högst skällde Moskva. Pravda skrev: "Dessa avskyvärda fascistiska provokationer och hakkorsmålningar tar sikte på att blåsa liv i det kalla kriget och försämra kontakten mellan folken."

De två som skändat synagogan i Köln, och inlett aktionen, greps så småningom och dömdes för sina brott. Bägge tillhörde ett litet nationalsocialistiskt parti. Men polisen kunde därutöver konstatera att bägge varit flitiga besökare i Östtyskland. En hade t.o.m. kommunistpartiets märke på baksidan av rockslaget när han greps.

En man som avslöjades under en annan antisemitisk aktion var kassör i en nationalsocialistisk organisation i Västberlin. Han berättade, sedan han gripits, att han var östtysk agent med uppgift att infiltrera grupper med antisemitiska idéer.

Det dröjde en bra bit in på 1960-talet innan de västerländska säkerhetstjänsterna fick veta hela sanningen om den antisemitiska kampanjen vid årsskiftet 1959/60. Hela kampanjen var en operation organiserad av den sovjetiske KGB-generalen Ivan Ivanovitj Agajants. Operationen syftade till att vända bort uppmärksamheten från Sovjetunionens förhållanden och dessutom väcka misstro mot demokratins styrka i Västtyskland. Agajants och hans medarbetare räknade, helt korrekt, med att deras aktioner skulle väcka "slumrande anti-semiter" till liv, så att de skulle förstärka kampanjens effekt.

Sanningen bakom den antisemitiska vågen avslöjades av en rad avhoppare från öst, som hade haft insyn eller till och med medverkat i kampanjen.

På samma sätt som vid årsskiftet 1959/60 är Sovjet idag intresserat av att blickarna skall riktas bort från de egna förhållandena i Afghanistan, från oppositionen i Polen och

andra för kommunisterna obehagliga frågor. Varför då inte plocka fram den tjugo år gamla idén på nytt.

Under tjugo år har emellertid mycket hunnit hända. Terrorismens framväxt har gjort att en kampanj med hakkorsmålning knappast skulle väcka samma uppmärksamhet. Det krävs betydligt hårdare medel för att väcka en opinion som dagligen kan läsa om kapningar och kidnappningar i tidningarna.

Situationen på terroristfronten i Tyskland var dessutom labil. Sedan säkerhetspolisen för något år sedan trodde sig ha krossat Röda arméfaktionen (Baader-Meinhof-ligan), så växte hotet om nya aktioner fram under första halvåret 1980. Många tecken tydde på att terroristerna hade samlat resterna av sina styrkor och var beredda att gå till aktion på nytt. En del lyckosamma gripanden gjorde att planerna tillfälligt måste skjutas på framtiden, men det tyska författningsskyddet räknade med nya terrordåd under hösten 1980. Och det lät man också meddela pressen. Pressen var inte sen att åter ta upp spekulationerna om Moskvans inblandning i den internationella terrorismen.

Terrordåden

Mot den bakgrunden måste man se den senaste tidens terrordåd i Tyskland, Italien och Frankrike. De väcker berättigad avsky mot nationalsocialismen, men de vänder samtidigt bort blicken från den internationella socialismen i form av kommunismen.

Men nationalsocialismen och den internationella socialismen i dess kommunistiska form står nu, liksom tidigare, inte långt ifrån varandra. Och en rad intressanta omständigheter indikerar att sambandet är större än vad man ursprungligen kunde ha anledning att tro.

Uppgifterna i det följande bygger på vad som framkommit i *The Economist*, i *Die Welt* (som satt stjärnreportern Günther Deschner på ett djupgranska frågorna) och i *Figaro Magazine*, där Henri-Christian Giraud skrivit en synnerligen väldokumenterad artikel.

Låt oss börja med bombdådet i Bologna. Redan dagen efter dådet greps en italiensk högerextremist i Frankrike. Sedan upphörde svenska massmedias rapportering. Mannen släpptes emellertid efter en vecka. Bakgrunden var denna. Mannen greps efter att ha blivit

utpekad av ett ögonvittne, som sagt sig se mannen lämna en väska på stationen. Vittnet kunde ge ett mycket gott signalement som direkt pekade på den gripne. Han hävdade att han varit i Frankrike när dådet genomfördes. Han blev trodd sedan det dels visat sig att ögonvittnet var känd vänsterextremist, dels sedan den utpekade visat sig ha ett tre månader gammalt helskägg, som vittnet inte "observerat." Senare har andra extremister gripits, men någon lösning har polisen ännu inte funnit. Försöket att lägga skulden på en uppenbarligen oskyldig har vissa paralleller med det lika avskyvärda dådet i München i slutet av september.

Omgående efter dådet greps Karl-Heinz Hoffmann och några av hans anhängare. Karl-Heinz Hoffmann har bildat en nationalsocialistisk organisation som gått under namnet *Wehrsportgruppe*. Den har ägnat sig åt vapenövningar i uniform och drivit antisemitisk propaganda.

Vilken bakgrund har då Karl-Heinz Hoffmann? Han kommer från Östtyskland! Flydde till väst 1956. (Flertalet avslöjade östspioner är just flyktingar som "smugglats" in i den stora spontana flyktingströmmen). En av Hoffmanns närmaste medarbetare är också flykting från Östtyskland. Han var underofficer i gränsbevakningen. En annan av ledarna i *Wehrsportgruppe* var under perioden 1968-72 medlem i KPD(ml), Västtysklands motsvarighet till SKP. Hoffmann och hans grupp är sedan länge noga övervakad av säkerhetstjänsten och det blev snart klart att Hoffmann gripits trots att han hade vattentätt alibi (och polisen visste det, p g a den noggranna övervakningen). En annan intressant omständighet är att den sannolike attentatsmannens (Gundolf Köhler) ID-kort hittades helt oskatt bredvid den lemlästade kroppen. Detta gör att Günther Deschner vid *Die Welt* drar slutsatsen att det kan finnas mer än enbart Gundolf Köhler och *Wehrsportgruppe* bakom dådet.

Högerextremismen i Tyskland, dit i officiella sammanställningar även nationalsocialismen förs, är helt obetydlig till sin omfattning. I den utförliga *Verfassungsschutzbericht* som utges årligen av inrikesdepartementet redovisas höger- och vänsterextremistiska grupper med stor noggrannhet. Den helt dominerande gruppen på den extrema högerkanten är NPD,

Den internationella terrorismen — föredöme för dagens bombattentat.

som i förra förbundsdagsvalet fick 0,3% av rösterna, alltså i samma storleksordning som svenska SKP. (Vi har inte siffrorna från 1980 års val tillgängliga, men de var sannolikt betydligt lägre). Trots NPD:s obetydligt röstmässigt svarar partiet för större delen av alla organiserade högerextremister enligt *Verfassungsschutzbericht*. För cirka 15.000 av sammanlagt drygt 17.000 högerextremister. Av de 83 högerextremistiska grupper som finns förtecknade i *Verfassungsschutzbericht* hade 71 mindre än 100 medlemmar. Bland de 8 som hade fler fanns förutom NPD även *Wehrsportgruppe* med uppskattningsvis 400 medlemmar.

Wehrsportgruppes militanta antisemitism är inte de enda utslagen av farsoten på senare tid i Västtyskland. Men vilken bakgrund har de övriga?

Erwin Schönborn har skickat hotbrev till judar (hotbrev till judar var ett stort inslag i 1959/60 års kampanj). Schönborn kommer från Östtyskland. Han arbetade till 1951 som översättare åt det kommunistiska förlaget *Kultur und Fortschritt* i Östtyskland och kom sedan till väst. Schönborn står bakom organisationer som *Arbeitsgemeinschaft Nationalsozialistische Demokratische (!) Arbeiterpartei*, *Aktionsgemeinschaft Nationaler Europa* och *Kampfbund Deutscher Soldaten*.

Fred Sallach, som står bakom *Arbeitsgemeinschaft Demokratische Neuordnung* dömdes 1955 till 15 månaders fängelse för spioneri åt Sovjetunionen. Han har varit sekreterare i västtyska kommunistpartiet.

En av Schönborns medarbetare, Ferdi Hake, har också varit medlem i kommunistpartiet. Han har tidigare tagit initiativet till en rad vänsterextremistiska grupper. Hake låtsas liksom Sallach att han varit med i *Wehrmacht* under kriget. Bägge är dock för unga. Sallach föddes exempelvis 1930, och var inte femton år fyllda vid krigsslutet.

En annan ledande nationalsocialist, Wolfgang Rahl, föddes i Magdeburg (nu i Östtyskland) 1943. Han växte upp i öst och "flydde" till väst 1966. Han har tidigare varit föremål för säkerhetspolisens intresse för misstänkt samarbete med öst.

I november 1978 exploderade flera bomber vid israeliska byggnader i Västberlin. Pravda skrev några dagar senare om fascistfaran i Västtyskland. Den tyska polisens undersök-

ningar visade att det sprängämne som använts i bomberna var tillverkat i Sovjetunionen.

Allt detta gör att Günther Deschner menar att det finns goda skäl att Sovjet och andra länder i öst ligger bakom den nyligen upplösta vägen av nazism i Väst Europa. Det är i så fall inte första gången.

Franz-Josef Strauß, ledaren för den västtyska oppositionen, förklarade att han fått informationer från säkerhetstjänsten om att cirka 25 personer i nyckelpositioner i högerextremistiska grupper kommit från Östtyskland, att de fortlöpande övervakades av säkerhetstjänsten och att denna utgått från att de arbetade åt Östtyskland.

I Frankrike har också flera antisemitiska våldsdåd inrapporterats under sommaren och hösten i år. Några av de som ligger bakom dessa har påstått sig vara inspirerade av "den nya högerns" idéer (Se *Contra* nr 3 1980). "Den nya högern" är en rent intellektuell rörelse som snabbt vunnit anklag i delar av den franska samhällsdebatten. Försöken att koppla ihop "den nya högern" med nationalsocialism är inte särskilt övertygande rent intellektuellt. Men vad skall allmänheten tro om kriminella bombkastare själva säger sig vara inspirerade av "den nya högern", hur verklighetsfrämmande det än må vara? Resultatet blir att debatten åter går in i gamla hjulspår och för kommunisterna obekväma åsikter kan misskrediteras av helt irrelevanta skäl.

Var finns faran?

Förvisso finns det nazister i Europa — såväl i öst som i väst. En väg av våldsdåd kan locka fram de verkliga nationalsocialisterna ur sina gömmor. Men frågan är om det är dessa som utgör det största hotet mot vår säkerhet. Är det inte istället så att "andra sidan" har intresse av att skapa nationalsocialistiska våldsdåd för att vända bort uppmärksamheten från vad de själva sysslar med.

Visst måste nationalsocialisterna hållas under uppsikt, men vi får inte blunda för vem som kan vara den verkliga organisationen bakom dennas barbariska våldsdåd, och vem som därigenom utgör ett allvarigare hot mot våra samhällen.

BREV TILL CONTRA

Vad gör Aeroflot

Jag bor cirka 25 km söder om Arlanda. Varje dag passerar åtskilliga trafikflygplan på ganska hög höjd. Men ibland kommer det ett flygplan på betydligt lägre höjd än alla andra. Det märks genast, eftersom bullret självklart är mycket högre.

Jag reagerade först inte på saken, men upptäckte så småningom att det var ungefär vid samma tid varje dag som det lågflygande planet kom. Det visade sig vara lätt att konstatera att det var Aeroflot som flög lägre än alla andra flygbolag.

Så vitt jag vet finns det inga känsliga militära installationer i trakten som ryssarna skulle vilja titta närmare på. Varför flyger man då lägre än alla andra? *Täbybo*

Contra har låtit frågan gå vidare till en trafikpilot i SAS:

Det är dyrare att flyga på låg höjd, därför strävar alla flygbolag efter att flyga på hög höjd så länge som möjligt innan landningen. Det gäller säkert också Aeroflot. För att kunna gå ner snabbt måste man emellertid ha pålitlig utrustning med hög teknisk kvalitet. På detta område kännetecknas de sovjetiskbyggda planen av stora brister jämfört med de amerikanska. Det är alltså i första hand den underlägsna tekniska konstruktionen som tvingar ryssarna att gå ner för landningen betydligt tidigare än västerländska flygbolag.

Vad beträffar eventuell fotografering så är det en direkt nackdel att flyga på låg höjd. Skärpan på bilderna blir bättre om de tas på hög höjd. Om planet flyger på låg höjd störs skärpan av hastigheten. Det finns därför ingen anledning att tro att låghöjdsflygningarna är förenade med fotouppdrag.

En blind man

som är mycket intresserad av *Contra* har frågat om någon av *Contra*'s läsare kan hjälpa till med inläsning av *Contra* (eller delar av den) på kassett. Om någon av våra läsare är villiga att hjälpa till med detta skall vi undersöka möjligheten att sprida inläsningen till fler mottagare. Den som kan tänka sig att hjälpa till ombeds att ta kontakt med redaktionen.

Eva - agent för KGB

Boken är lika spännande som välbekant och väl översatt skriver Andres Küng i sin recension av Contra-boken Eva - agent för KGB. Boken är en dokumentärroman som ger god inblick i dagligt liv i vårt östra grannland, Estland, och som också ger inblick i KGB:s arbetsmetoder på hemmaplan och i Sverige. 188 sidor. Contra-pris 45:-. Beställ idag!

Radio Free Europe

Även i Östeuropa kan allmänheten lyssna på tillförlitliga och objektiva radionyheter, genom de av USA finansierade sändarna Radio Liberty och Radio Free Europe nås varje vecka 32 miljoner människor bakom järnridån, på sammanlagt 21 olika språk.

Uppskattningsvis 40-60 miljoner människor i Sovjetunionen och många miljoner i övriga Östeuropa lyssnar regelbundet på västerländska radiostationer, t.ex. Voice of America, BBC, Deutsche Welle och Österrikes radio. Den station som har de högsta lyssnarsiffrorna i Östeuropa är dock Radio Free Europe-Radio Liberty (RFE-RL).

RFE-RL var från början två skilda radioföretag, grundade i början av 1950-talet. 1976 slogs de två företagen ihop till RFE-RL. Stationen, som är privatägt, får, förutom privata bidrag, anslag från den amerikanska kongressen. RFE-RL har fått mycket kritik för sina förbindelser med CIA, då kongressanslagen tidigare kanaliserades genom denna organisation. Sedan 1971 förekommer dock inga som helst förbindelser med CIA.

RFE-RL:s högkvarter ligger i München. Dessutom finns filialer i en rad europeiska städer, och man har en nyhetsbyrå i Washington, D.C. Antalet anställda är cirka 1.700.

RFE-RL sänder på sjuttioalet frekvenser och har fyrtiosex sändare i Västtyskland, Portugal och Spanien med en sammanlagd sändarstyrka på fem miljoner watt. Tillsammans sänder RFE-RL 145 programtimmar dagligen.

Radio Free Europe

Avdelningen Radio Free Europe sänder på bulgariska, tjeckiska, slovakiska, ungerska, polska och rumänska. Uppskattningsvis lyssnar 25 miljoner människor varje vecka på dessa sändningar. Programmen handlar till stor del om det land till vilket programmet riktas: politiska händelser, kultur, historia m.m. RFE-RL har en stor forskningsavdelningen för att kontrollera att alla uppgifter bygger på fakta. Radioteater och musikprogram, liksom sport och religiösa program sänds också.

Eftersom alla Radio Free Europes program utom de på ungerska och rumänska störs mer eller mindre kraftigt av stöningssändare, ägnas en onormalt stor del av sändningstiden till repris.

En av stationens uppgifter är att ge information om händelser som undanhålls eller förringas för medborgarna i det land till vilket sändningarna riktas. Påven Johannes Paulus

11:s besök i Polen sommaren 1979 var en enormt stor händelse för de troende katolikerna i Polen, vilka ju är i majoritet i ett officiellt ateistiskt land. De inhemska mediernas rapportering från påvebesöket var inte på långt när lika intensiva som allmänhetens intresse. Radio Warszawa rapporterade om händelserna bara i de ordinarie nyhets-sändningarna och i korta extrareportage. Då nämndes bara vad påven sagt om fred och avrustning och patriotism etc, men inte ett ord om påvens krav på religionsfrihet, mänskliga rättigheter osv. Radio Free Europe, däremot, ägnade 80 timmar av den aktuella sändningstiden på polska åt påvens nio dagar långa besök. Den polska oppositionen inom KOR (Kommittén för socialt självförsvar) förklarade att "de enda fullständiga informationskällorna var de program som har en masspublik i Polen: Radio Free Europe och Vatikanradion. Återigen står det klart hur viktiga dessa stationers program är för vårt samhälle."

En annan händelse, vid vilken RFE gav förstahandsinformation åt sina lyssnare, var den stora jordbävningen i Rumänien 1977.

Radio Liberty

RL sänder på femton språk till Sovjetunionen, och beräknas ha drygt sju miljoner lyssnare.

RL:s program på ryska sänds dygnet runt. På ryska sänds även varje vecka ett program för judarna i Sovjet.

Bland RL:s lyssnare finns så vitt skilda grupper som de "västerländska" balterna och de islamiska folken i Centralasien — sovjetisk censur och inskränkningar i rörelsefriheten har i många år hindrat folken i Sovjetunionen från att komma i kontakt med icke-kommunistiska länder och idéer. Länge var ensidiga, offentliga ryska källor det enda som man hade att tillgå om man ville veta mer om länderna i väst. Därför har det varit en stor utmaning för Radio Liberty att bidra till att folken i Sovjetunionen fått en riktigare bild

THIS IS RADIO FREE EUROPE
 1 ENGLISCHER GARTEN, MUNICH
 broadcasting in the Freedom service in 75, 49, 41, 31, 25, 19,
 16, 13 meter and medium wave bands.

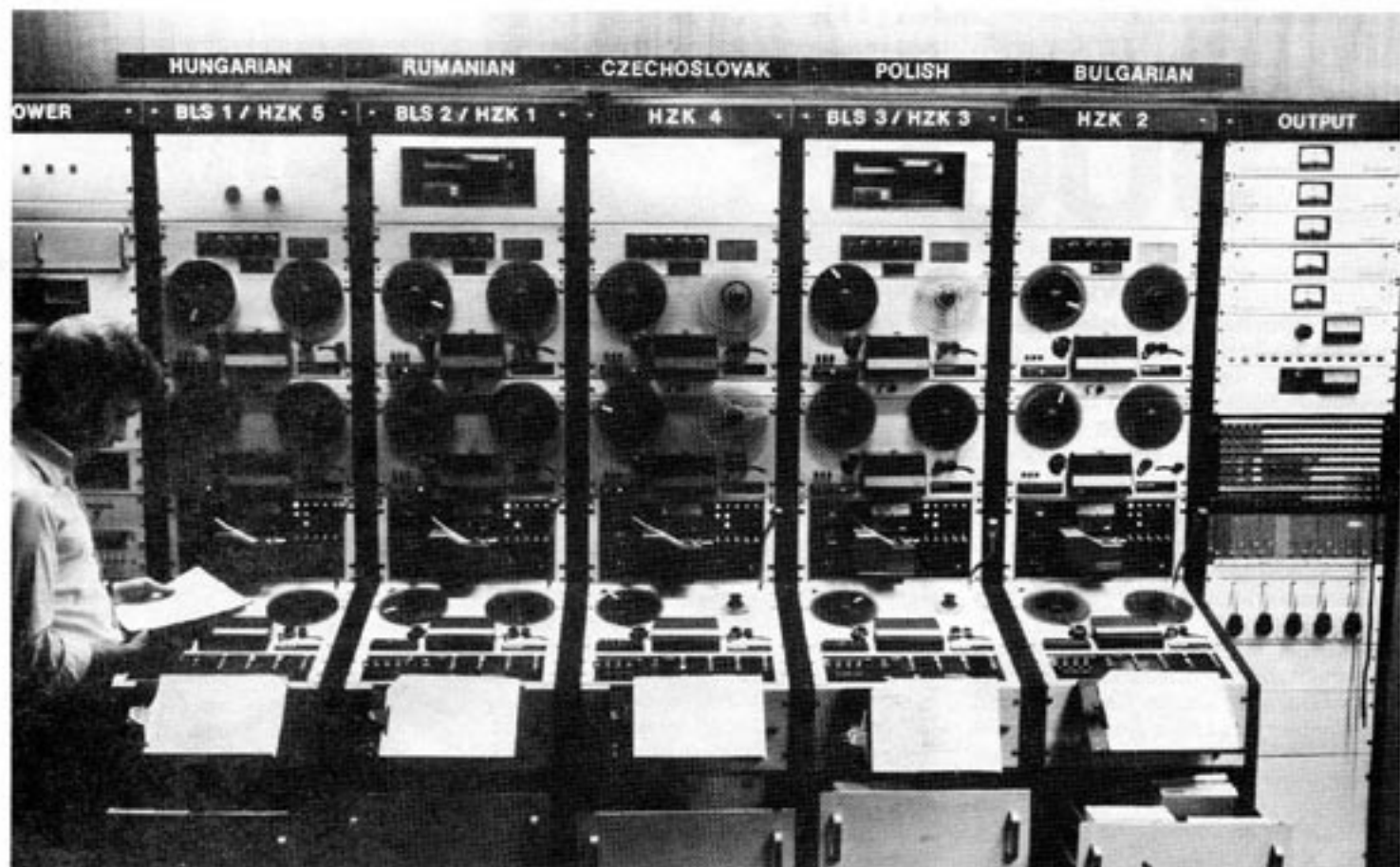

RFE

Vold žeskoslovenská stanice rozhlasu Svobodná Evropa.
 Itt a Szabad Európa Rádiója.
 Mówi Rozgłośnia Polska Radia Wolna Europa.
 Aici e Radio Europa Liberă.
 Tuk e Radio Svobodna Evropa.

We verify with thanks your reports of RFE reception
 in the 19,54 + 21,36 meter band on **7-27-69**

Svarskort som Radio Free Europe skickar till dem som tar in stationen.

Hjärtat i Radio Free Europes anläggning — huvudkontrollen på väg till sändarna

av livet i väst. Man kan även säga att minoritetsfolkerna i Sovjetunionen till en viss del tack vare Radio Liberty kunnat behålla sin nationella särprägel.

Även händelser inom Sovjetunionen har fått vid spridning, trots att de inhemska medierna tigit eller tagit upp händelsen först flera dagar eller t.o.m. flera veckor "för sent." Kruštjevs död, t.ex., rapporterades i västerländska sändningar till Sovjetunionen två dagar innan Pravda omnämnde händelsen i en liten notis. Informationen i ryska media om OS-bojkotten har varit minimal. När Västtyskland tillkännagav att man skulle bojkotta OS togs detta inte alls upp i ryska media. Först flera dagar efteråt skrev en av de större tidningarna om bojkottbeslutet, och då nämndes det bara i förbifarten i en kommenterande artikel. Och då talade man inte om det som en nyhet, utan som något som redan var känt hos allmänheten, vilket det även var, bl.a. genom RL:s sändningar. Alltså ett inofficiellt erkännande från Kreml att man är medveten om västerländska medias spridning i landet och att en stor del av befolkningen känner till nyheter som aldrig vidarebefordrats av inhemska regeringsstyrda media.

Naturligtvis tar inte Kreml lätt på RL:s och andra väststationers sändningar till Sovjet. Enbart RL angreps 1971 vid inte mindre än 416 olika tillfällen av sovjetiska massmedia. När Sovjet och andra öststater i slutet av 1973 avskaffade störningarna mot andra västerländska stationer, t.ex. Voice of America, Deutsche Welle och BBC, för att istället störa Radio Peking och Kol Israel, fortsatte man, med än högre intensitet, att störa RFE-RL:s

sändningar. 1971 spenderade ryssarna sex gånger så mycket pengar på att störa utländska radiosändningar som på sina egna internationella sändningar. Det bör påpekas att störnings-sändningar (i detta fall ofta helt enkelt ljudet från en dieselmotor) är olagliga enligt den Internationella Telekomkonventionen. Amerikanska myndigheter har försökt fått till stånd förhandlingar rörande dessa störningssändningar, men ryssarna har inte verkat särskilt intresserade, vilket är förståeligt ur deras synpunkt. Ett annat exempel (som varit okänt till helt nyligen) på de ryska myndigheternas irritation över RFE-RL:s sändningar: 1972 hotade Sovjetunionen och Warszawa-paktens länder att bojkotta OS i München (där ju RFE-RL:s högkvarter ligger) om inte RFE-RL stängdes. Så farliga anser alltså ryssarna att RFE-RL är. Jämför med Radio Swedens ryska sändningar, vilka aldrig har blivit störda eller ens det minsta kritiserade i ryska media.

Man kan bara instämma med den amerikanska kongressen: "Att Radio Free Europe och Radio Liberty fortsätter att sända är av nationellt intresse."

Inför 80-talet

Trots de tidvis mycket svåra ryska störningarna ämnar RFE-RL bygga ut sina sändare för att kunna nå Sibirien och om möjligt förbättra mottagningsmöjligheterna för folket i Centralasien. RFE-RL kommer då att kunna nå 74% av den sovjetiska befolkningen.

Prioritet har rekommenderats sändningarna till Centralasien och Kazachstan (15,3% av den sovjetiska befolkningen), p g r a befolk-

ningens snabba tillväxt och dess ökande islamiska nationella medvetenhet.

En andra prioritering har föreslagits bli östra Sibirien, då detta är ett mycket strategiskt och känsligt område och endast delvis täcks av Voice of Americas sändningar från Filippinerna. För att uppfylla dessa prioriteringar skulle RFE-RL antingen vara tvungna att bygga nyare, starkare sändare på nya platser, eller hyra sändningstid av radiosändare på inte alltför långt avstånd från de nämnda områdena. Nya sändare på nya platser skulle innebära en rad politiska problem. Enligt styrelsen för RFE-RL bör dock inget av de nämnda förslagen gå ut över sändningarna till Östeuropa och den europeiska delen av Sovjetunionen.

Hans G. Olsson

Centralisare som behärskar något av de nämnda språken och vill lyssna till RFE-RL:s sändningar, kan skriva till redaktionen för komplett programschema.

RFE-RL ger även ut skriftligt material med i stor utsträckning unik dokumentation om utvecklingen i Östeuropa. Det materialet finns även tillgängligt på engelska. En prenumeration kan avse vissa länder eller ämnesområden, men på grund av omfånget av materialet ställer sig en prenumeration kostsam.

Radio Free Europe och Radio Liberty kan nås under adressen Oettingerstraße 67, Am Englischen Garten, D-8000 München 22, Västtyskland.

JUGOSLAVIEN

Vi fortsätter i detta nummer redogörelsen för det kommunistiska maktövertagandet i Jugoslavien. Tyngdpunkten ligger denna gång på motsättningarna mellan Titos kommunistiska partisaner och Mihajlovitjs rojalistiska partisaner — och hur britterna lurades att välja fel sida.

Genom att bryta med Stalin 1948 visade Tito både oberoende och mod. Brytningen med Moskva innebar utomordentligt besvärliga och kostsamma förändringar i Jugoslavien.

Men frågan återstår hur Tito lyckades komma till toppen i det jugoslaviska kommunistpartiet under 1930-talet, när nästan hela partiledningen utplånades i Moskva. Det finns anledning att anta att hans överlevnad och befordran bara kunde uppnås genom ett underdånigt stöd till Stalin-regimen under hela den period som kallas "Den stora terrorn." Det förtjänar att framhållas att Belgrad under tiden närmast efter kriget fungerade som högkvarter för Kominform och att Tito, betydligt mer än Stalin, stod för politiskt och materiellt stöd till den kommunistiska resningen i Grekland, som stoppades enbart tack vare omfattande amerikanska och brittiska insatser.

Andra världskriget

Efter invasionen av Sovjetunionen den 21 juni 1941 — men inte innan dess — störde Titos partisaner tyskarna och engagerade sig i åtskilliga omfattande insatser mot dem. Partisanernas insatser har skildrats av många engelsmän och amerikaner som upprätthöll sig hos dem. Men resultaten har överdrivits kraftigt på grund av en tendens hos Titos brittiska och amerikanska anhängare att acceptera som sant det som hävdades av partisanernas propaganda.

För att försvara sitt beslut i början av 1944 att ge allt brittiskt stöd till Tito, gjorde exempelvis den brittiske premiärministern Winston Churchill det kraftigt överdrivna påståendet att Tito hade hållit 25 tyska divisioner låsta i Jugoslavien. I *New York Times* den 10 februari 1980, för att ta ett färskt exempel, hävdade James Reston att Titos partisaner låste 14 tyska divisioner i Jugoslavien under andra världskriget. Faktum är emellertid att sedan Jugoslavien en gång kuvats så höll tyska krigsmakten aldrig mer än sju divisioner i landet, även om det därutöver fanns betydande bulgariska, ungerska och Ustaša-enheter, samt till Italiens sammanbrott, en stor italiensk styrka, i landet. En stor del av ockupationsmakten var stationerad i Serbien, den största och mest folkrika jugoslaviska delstaten, och med sina betydelsefulla kommunikationsleder i nord-sydlig riktning den strategiskt sett viktigaste.

Parallellt med denna tendens att uppvärdera Tito gick nedvärderandet av Mihajlovitjs rörelse. I motsats till den allmänt spridda uppfattningen att Tito kontrollerade hela den jugoslaviska landsbygden, så tillhörde landsbygden i Serbien och många andra av serber befolkade områden i Jugoslavien, Mihajlovitj. På den punkten rädde inga delade meningar mellan den brittiska delegationen hos Mihajlovitj och det tyska överkommandot. Överste Bailey, som vara ansvarig för den brittiska delegationen under huvuddelen av 1943 underströk vid upprepade tillfällen att Mihajlovitj hade ett överväldigande folkligt stöd i Serbien, medan partisanerna bara hade obetydlig styrka där.

Den 9 februari 1943 rapporterade general Reinhard Gehlen, chef för tyska underrättelsetjänsten i Östeuropa, följande i en topphemlig promemoria till tyska generalstaben:

"Bland de skilda motståndsrörelserna som förorsakar ökade problem i det område som en gång var Jugoslavien, framstår general Mihajlovitjs rörelse som den ledande när det gäller ledning, beväpning, organisation och verksamhet... Anhängarna till D.M. kommer från alla delar av befolkningen och utgör för närvarande cirka 80 procent av det serbiska folket. I hopp om befrielse från det 'utländska öket' och om en bättre ordning, en ny social och ekonomisk balans, så ökar deras antal ständigt."

BBC ljuger

Många betydelsefulla strider som utkämpades av Mihajlovitjs styrkor under 1943 och 1944 tillskrevs partisanerna av BBC. Detta föranledde upprepade protester riktade mot Cairo och BBC från den brittiska delegationen hos Mihajlovitj. Den 16 november 1943 avlossade exempelvis brigadgeneral C.D. Armstrong, då chef för den brittiska delegationen, följande samlade protest:

"Om ni vill få ut mesta möjliga av Mihajlovitj måste ni ge honom en rättvisare press och rättvisare radioreferat. Bailey var med Mihajlovitjs styrkor när de tog Priboj och Prijepolje och Berane. Jag själv var med om erövringen av Visegrad, förstörandet av broar, och jag vet att Ostojie tog Rogatica. Mihajlovitj har aldrig tillskrivits detta, trots att ni fått rapport om det. Tvärtom, när partisanerna drev ut hans styrkor från dessa platser, tillskrevs partisanerna att ha tagit dessa platser från

fienden."

Vid Prijepolje den 11 september, Visegrad den 5 oktober och Rogatica den 14 oktober hade Mihajlovitjs styrkor angripit mycket starka garnisoner från axelmakterna, och i vardera fallet dödat mellan 200 och 300 fiender. Med guerillamått mätt var dessa bland de största insatserna som gjordes av motståndstyrkorna på någon plats i Europa. Vid Berane den 12 september tog Mihajlovitjs styrkor emot kapitulationen från den italienska Venedig-divisionen på ungefär 6.000 man och vid Priboj den 12 september tog man efter en hård natts strider emot kapitulationen av ytterligare tusentals italienare.

Partisanernas samarbete

När Tito avrättade Mihajlovitj i juli 1946 gjorde han det efter anklagelse om att Mihajlovitjs styrkor hade samarbetat med axelmakterna. För att stödja den anklagelsen lade de jugoslaviska åklagarna fram rader av dokument som skulle bevisa existensen av ett sådant samarbete. En del av dessa dokument var otvivelaktigt äkta. Hur mycket de verkligen bevisade var en annan sak. Faktum var att det också fanns ett antal samarbetsöverenskommelser som träffats mellan partisanerna och tyskarna. Walter Roberts har avslöjat att den 13 mars 1943 ägde ett möte rum mellan generallojtnant Benignus Dippold, chef för 717:e tyska infanteridivisionen, och tre toppledare i partisanrörelsen — Milovan Djilas, Vladimir Velebit och general Koca Popovic. Roberts sammanfattade anteckningarna från mötet och flera därefter upprättade dokument på följande sätt:

"Partisanernas delegation underströk att partisanerna inte såg någon anledning att bekämpa den tyska armén — de tillade att de slogs mot tyskarna bara i självförsvar — men att man enbart ville bekämpa chetnikerna... att de skulle kämpa mot britterna om dessa skulle landstiga i Jugoslavien... och att de eftersom de ville koncentrera sina insatser på att bekämpa chetnikerna, så önskade de föreslå skilda intresseområden." I ett undertecknat dokument som de lämnade hos tyskarna föreslog de inte bara fortsatta utväxlingar av fångar med tyskarna och tyskt erkännande av partisanerna som stridande förband, utan de förklarade också att de "betraktade chetnikerna som huvudfienden," och föreslog ett avbrytande av fiendtligheterna mellan parti-

General Draga Mihajlovic (t.h.) efter en hård nattlig marsch 1944.

sanerna och tyskarna.

Några dagar senare sände herr Kasche, den tyske ministern i Zagreb, ett budskap till Berlin, i vilket han diskuterade möjligheten "att Tito och hans anhängare slutar att kämpa mot Tyskland, Italien och Kroatien och drar sig tillbaka till Sandjak för att göra upp med Mihajlovitjs chetniker."

Roberts framhöll att serien av överläggningar med tyskarna uppenbarligen började i mitten av november 1942. Ribbentrop meddelade i ett telegram den 29 mars förbud mot fortsatt samarbete eller fortsatta förhandlingar med partisanerna. Som svar på detta telegram fortsatte Kasche att vädja för sin uppgörelse med partisanerna. Han rapporterade att under alla dittillsvarande överläggningar med partisanerna hade "pålitligheten i Titos löften bekräftats," och han menade återigen att det skulle vara värdefullt om partisanerna fick fria händer att bekämpa chetnikerna. Ribbentrop vägrade emellertid att låta sig påverkas, och kort tid därefter satte tyskarna igång en större offensiv mot partisanerna och chetnikerna i Montenegro.

Den kanske mest träffande kommentaren om samarbete med fienden har uttalats av den jugoslaviske oppositionelle författaren Mihajlo Mihajlovic. I en artikel i *New Leader* konstaterade han att när partisanerna ingick skriftliga överenskommelser med tyskarna, så försvarade de sina handlingar genom att hävda att de bluffade tyskarna. Men när en enskild chetnik-befälhavare undertecknade överenskommelser, så var det ett bevis för samarbete.

Massdödande vid andra världskrigets slut

När Tito kom till makten i Belgrad i oktober 1944 följde ett blodbad. Det var Titos officiella politik att de som hade motsatt sig rörelsen under kriget skoningslöst skulle utplånas. Milovan Djilas säger om detta i boken *Krigstid*:

"Redan innan vi marscherat in i Belgrad hade vi fastställt att anhängare till Nedich och Ljotich skulle dödas på fläcken. Det hade redan offentliggjorts, men flertalet anhängare till Nedich och Ljotich drog sig tillbaka tillsammans med tyskarna. Förvisso fanns det bland de avrättade sådana som till och med den värsta och mest orättvisa domstol skulle ha friat. Men krig, och särskilt revolutioner och kontrarevolutioner, förs enligt dogmatiska och ideologiska regler — regler som när det gäller dödande blir till en passion och en vana och en dygd: en person blir inte skyldig för att ha begått något, utan för att ha tillhört något."

Och så fördes offren bort i tusentals för att avrättas.

Brittisk tvångsutlämning

Den värsta enskilda massakern ägde rum mellan mitten av maj och mitten av juni 1945, när de brittiska myndigheterna i Känten i Österrike med tvång skickade tillbaka ungefär 30.000 jugoslaver som hade flytt till Österrike och sökt brittiskt skydd. De flesta av dessa var kroatiska och slovenska hemvärnsmän. Men de återsända omfattade också en hel del ustasji å ena sidan och chetniker å andra sidan. Alla vuxna som skickades tillbaka — britterna lurade dem genom att säga att de

skulle skickas till Italien — massakrerades utan misskund. Det finns ögonvittnesskildringar av denna händelse, inklusive berättelser från f.d. partisan-officerare som hoppade av till Italien, för att de inte längre stod ut med massdödandet. Dessa berättelser bestyrks helt av Milovan Djilas. I *Krigstid* skriver han:

"Samtidigt med tyskarna lade de av våra fiender som samarbetade med ockupanterna eller som hade varit kopplade till fascistmakterna — chetnikerna, Ustasja, hemvärdet och det slovenska hemvärdet — ned sina vapen. En del av dessa tog sig till britterna i Österrike, som överlämnade dem alla till oss. Alla döddes, utom kvinnor och ungdomar under arton år — det fick vi höra samtidigt i Montenegro, och det har jag senare hört bekräftas av dem som deltog i denna meningslösa och rasande vedergällning.

"Detta dödande var rent vanvett. Hur många offer var det? Jag tror inte att någon vet det exakta antalet, eller att någon någonsin får veta det. Enligt vad jag i förbigående hörde från några tjänstemän som varit inblandade i att göra upp den räkningen översteg antalet tjugotusen — men det ligger säkert under trettio tusen, och innefattar då alla de tre grupperna jag nämnde."

Djilas säger att han inte tror att det fanns någon skriftlig order om massdödandet. Men han konstaterar att "Med tanke på befälsordningen och befälskedjan, så skulle ingen ha kunnat genomföra en sådan större operation utan godkännande från toppen." Toppen betydde naturligtvis Tito. I slutet av 1945 verkar det som om Tito själv fick nog av dödandet. Djilas citerar honom under ett centralkommittésammanträde sent 1945: "Det får vara nog med alla dessa dödsdomar och allt detta dödande! Dödsstraffet fyller ingen funktion längre! Ingen är rädd för döden längre!"

Men vid den tidpunkten hade terrorn tagit tiotusentals människors liv, eventuellt hundratusentals liv.

David Martin

Copyright: East-West Digest, Richmond, Surrey, England.

Artikelförfattaren David Martin deltog själv i striderna på Mihajlovitjs sida under andra världskriget. Han har skrivit två böcker om Mihajlovic, den senaste med titeln *Patriot or Traitor*, utgiven av Hoover Press i USA.

Ett tillägg skall måhända göras till artikeln: Britternas stöd till Tito under krigets slutskede, ett av Churchills svåraste misstag under kriget, kom till stor del till stånd på grund av sovjetisk infiltration i brittiska säkerhetstjänsten. Den infiltration som sedan kom i ljuset när Kim Philby m fl avslöjades. I säkerhetstjänsten sammanställdes helt enkelt missvisande rapporter som Churchill och hans medarbetare satte för stor tilltro till.

Tidigare artiklar i serien "Kommunistiska maktövertaganden" har gett en allmän översikt (*Contra* nr 3 1976), samt behandlat maktövertagandena i Ungern (nr 3 1976), Ryssland (nr 1 1977 och nr 1 1978), Estland (nr 4 1977), Nordvietnam (nr 4 1978), Afghanistan (nr 5 1978), Polen (nr 2 1979), Litauen (nr 6 1979) och Jugoslavien (nr 5 1980).

Folket ska hållas okunnigt

Många föreställer sig att den sovjetiska censuren inte innebär något större problem för den majoritet av Sovjets befolkning som inte är författare eller akademiker. Men censuren drabbar alla. Förbudet för författare att skriva fritt om vissa ting och påbuden att skildra andra på ett visst sätt är bara en liten del av ett väldigt system av regler och bestämmelser som syftar till att hålla landets medborgare okunniga om viktiga frågor.

Glavlit

De mest kända exemplen på ämnen som sällan eller aldrig omnämns i sovjetisk press är flygolyckor, skogsbränder och liknande. Förklaringen till att sådana händelser tystas ned är givetvis att myndigheterna är rädda för att meddelanden om katastrofer i Sovjetunionen skulle underminera medborgarnas tro på det socialistiska systemets överlägsenhet och den ljusa kommunistiska framtiden. Mer utbredd kunskap om vissa händelser skulle säkert också leda till krav på utbyte av ansvariga personer och till ifrågasättande av det politiska systemet.

Men det är inte bara stora olyckor eller händelser som tystas ned i sovjetiska massmedia. Också harmlösa uppgifter är ofta förbjudna att föra vidare till en större allmänhet. På varje sovjetisk tidningsredaktion, på varje radio- och TV-station, på varje bokförlag finns en särskild censuravdelning. En eller flera censorer granskar allt som ska tryckas eller sändas ut i etern.

"Utän minutios granskning och godkännande av censorn kan ingen morgontidning, ingen detektivroman, inget modemagasin, ingen avancerad matematisk text, ingen diktsamling, ingen instruktionsbok för tvättmaskiner, inte ens godispapper tryckas," skriver Lev Lifshitz-Losev, avhoppad sovjetisk censor, i en artikel i *New York Review of Books* 1978.

Censorn är underställd en statlig myndighet som brukar förkortas GLAVLIT (Överstyrelsen för Litteratur och pressfrågor) och som dagens maktshavare har övertagit nästan oförändrad från tsartiden. Men tsarens censorer skulle bli avundsjuka om de fick se hur mycket som censureras idag.

Listan

Det dokument som styr GLAVLIT:s verksamhet är den s.k. Listan. Listan trycks i nya

upplagor varje år med tillägg och ändringar. Varje tidningsredaktion, bokförlag etc. har ett nummererat exemplar av Listan. Listan förvaras inlåst i kassaskåpet och bevakas som värdepapper. Försvinner den kan den ansvarige tjänstemannen räkna med påföljder i form av omplacering eller arbetslöshet.

Ofta behöver censorn inte ingripa alls. Decenniers erfarenhet har lärt skribenter och redaktörer var gränserna går. Men alla böcker, tidningar, radioprogram etc. måste vara godkända. Censorn sätter sin signatur på varje manuskriptark och godkänner slutligen texten genom en stämpel.

Ett på detta sätt godkänt arbete får inte ändras på något sätt. Att stryka eller lägga till något vid tryckningen är ett brott. Inte ens tryckfel i den slutliga texten kan korrigeras utan att censorn måste godkänna alltsammans på nytt.

År 1972 kunde tidskriften *Index on censorship* i London publicera ett utdrag ur den då aktuella Listan. Den innehöll det året följande huvudavdelningar: Allmän information, Militär information, Industri och byggnadsprojekt, Jordbruk, Transporter, samt Ekonomi och finansfrågor. Under avdelningen Allmän information framgick bl.a. att följande information inte fick förekomma i sovjetiska media:

1. Information om jordbävningar, snöskred, jordskred och andra naturkatastrofer i Sovjetunionen.
2. Information om bränder, explosioner, flygbåt-, tåg- och gruvolyckor — med undantag för olyckor som inträffat utanför de socialistiska länderna.
3. Sifferuppgifter om regeringsmedlemmars och partiarbetares inkomster.
4. Alla jämförelser mellan sovjetmedborgarnas inkomster och varupriser.
5. Informationer om prishöjningar.
6. Rapporter om stigande levnadsstandard

överallt utanför socialistländerna.

7. Rapporter om livsmedelsbrist i Sovjetunionen.
8. Varje form av statistik som visar genomsnittliga siffror om landet som helhet och som inte tagits ur Statistiska Centralbyråns rapporter.
9. Namnet på KGB:s medarbetare med undantag för högste KGB-chefen.
10. Namnen på medarbetarna i den förutvarande kommittén för kulturella förbindelser med främmande länder, med undantag för kommitténs ordförande.
11. Flygfoton över sovjetiska städer och exakta positionsangivelser för befolkade platser inom Sovjetunionen.
12. Censurorganen och störandet av utländska radiostationer.
13. Namnet på politiska personer enligt en lista som omfattade Rykov, Molotov, Malenchov, Bulganin och Krusjtjev — fem (av åtta) tidigare sovjetiska premiärministrar.

Liknande förbud finner man under övriga huvudavdelningar. Under avdelningen Industri och byggnadsprojekt framgår att det är förbjudet att nämna exakta siffror på antalet anställda och på produktiviteten vid ett företag, liksom den exakta adressen till företag och industrianläggningar.

Under avdelningen Jordbruk förbjuds publicering av exakta siffror på skördeutfallet, rapporter om skördemisslyckanden och jämförelser mellan skörden för innevarande och tidigare år.

Allt detta är bara enstaka exempel i högen av förbud. Ytterligare exempel är förbudet att nämna existensen av specialbutiker för västvaluta, semesterstugor och vilohem för regeringsmedlemmarna, att en kyrka öppnats eller stängts, antalet kyrkbesökare, uppgifter om statsbankens tillgångar, antalet brott av olika typ.

Det finns inga instruktioner i Listan att censurera på politiska grunder. Men å andra sidan är censorn skyldig att upprätthålla partiets ideologiska linje. På det sättet kan också sådan information som inte råkar nämnas i Listan undertryckas.

Nyhetsvacuum

Den genomsnittlige sovjetmedborgaren lever i ett nyhetsvacuum. Tidningarna är fyllda med substanslösa artiklar och irrelevant information. Ledarnas tal och internationella överenskommelser refereras inte utan trycks av in extenso, med den nödvändiga information som gör texten begriplig för vanliga läsare utesluten. Artiklar om verksamheten vid jordbrukskollektiv och inom industrin kan innehålla stora mängder statistik, men mycket sällan uppgifter av större intresse. Siffror på skördebortfallet till följd av otillräckliga lagringsmöjligheter eller dåligt fungerande bevattningsystem är avgjort intressantare än siffror om den procentuella ökningen av sockerbetesproduktionen i Uzbekistan från 1913 till 1979. Men siffror av det första slaget går inte att komma över, medan siffror av det senare slaget vräks ut i väldiga mängder.

Den vanlige sovjetmedborgaren saknar alltså information i massmedia om saker som miljöproblem, levnadsstandard, brottslighet, alkoholproblem, läkarbrist, privilegiesystemets omfattning, regimens trakasserier mot oönskade personer etc.

Ett resultat av detta är att ingen riktigt vågar tro på myndigheterna ens när de ibland meddelar något väsentligt. Ett annat resultat är en ständig ryktesspridning.

Men det allvarligaste resultatet är att medborgarna isoleras från varandra. De har ingen gemensam sammanhängande världsbild. Var och en känner till ett och annat om tillståndet i landet av egen erfarenhet och från rykten som man snappat upp. Var och en vet hur man resonerar i den närmaste bekantskapskretsen, men ingen vet hur förhållandena är i andra delar av landet eller vad människorna tycker där. Det enda gemensamma är den torftiga och förenklade världsbild som partiet ser till att alla matas med i officiella massmedia. Förbudet att resa fritt i landet, att bo längre än en viss tid utanför sin hemstad, att resa utomlands och att bilda oberoende organisationer bidrar till att förstärka denna "atomisering." En allmän opinion i den mening detta begrepp har i västerlandet kan bara med yttersta svårighet växa fram i Sovjet.

"Vita Tass"

Makthavarna själva måste däremot känna till vad som händer i landet. Det finns därför olika grader av information och desinformation. Graderna följer det privilegiesystem som genomsyrar alla sidor av det sovjetiska samhället. Partimedlemmarna kan få tillgång till mer "förtrolig" information än icke-partimedlemmar. På olika nivåer i hierarkin förekommer speciella föredragningar, särskilda informationsbuletiner, särskilda tidningar med liten upplaga — ända upp till "vita Tass." Vita Tass är helt ozensurerade rapporter om händelserna ute i världen, som varje dag tillställs de allra högsta topparna inom partiet,

Stoppad av censuren.

militären etc. Västkorrespondenter som fått möjlighet att ta del av vita Tass hävdar att det som står där är ungefär detsamma som dagarna innan kunnat läsas i de stora västerländska tidningarna.

Rapporter om inre förhållanden i Sovjetunionen förekommer sällan i vita Tass, utan cirkulerar under ännu mer exklusiva former inom en mycket liten krets av politiker och makthavare.

Men bristen på information gäller inte bara händelser och samhällsproblem. Också mängder av vardagsuppgifter behandlas i Sovjet med största diskretion.

Det är t.ex. nästan omöjligt att få tag i en telefonkatalog i Sovjetunionen. Den nya upplagan av Moskva-katalogen trycktes i början av 70-talet och framställdes bara i 50.000 exemplar — detta åt en stad med 8 miljoner invånare.

Kartor över städer, bilvägar, flyglinjer, järnvägslinjer etc. är också mycket svåra att komma över och innehåller ofta inte särskilt mycket information. Vill man veta när ett försenat tåg kommer in är det stor risk att man bara får veta den ordinarie ankomsttiden — om inte också den ordinarie tidtabellen är hemligstämplad.

Mycket av detta beror säkert på byråkratisk inkompetens kombinerad med rådsla att släppa ut information som inte fått klartecken av någon överordnad. Men det är uppenbart att myndigheterna gärna gör vad de kan för att försvåra kontakten mellan sovjetmedborgare och utlänningar, mellan undersåtar och myndigheter — utom på de senares initiativ — och mellan medborgarna själva.

Utländska tidningar och böcker

I Helsingforsavtalet har Sovjetunionen förbundit sig att ge sina medborgare bättre möjlighet att ta del av utländsk press. Men i verkligheten har mycket litet åstadkommit. De västtidningar som finns på hotell och i kiosker är ofta de Moskva-trogna kommunistpartiernas egna organ. De andra västtidningar som finns på större hotell i städer som besöks av utlänningar göms ofta under disken. De är nästan oåtkomliga för sovjetmedborgarna själva.

För böcker som trycks i Sovjetunionen kompletteras ofta den vanliga censuren med andra åtgärder. Det förekommer t.ex. att

böcker av tveksamma författare som man på grund av den internationella opinionen inte kan förbjuda helt, dvs. gamla ryska klassiker som Dostojevskij, trycks i så liten upplaga att man måste ställa sig på en kölista i bokhandeln för att få köpa dem. Då kan myndigheterna kontrollera vem som läser vad.

Även på biblioteken härskar censuren. På Leninbiblioteket i Moskva finns två kataloger, en censurerad och en hemlig och ozensurerad. På samma bibliotek, som är Sovjets största, finns två våningar där hissarna inte stannar och som det krävs särskilt tillstånd att få besöka.

Samizdat och västradio

Sovjetunionen har bättre än många andra insett innebörden av det gamla uttrycket att kunskap är makt och försöker följdriktigt undanhålla sina undersåtar så mycket kunskap som möjligt. Men regimens informationsmonopol håller på att luckras upp.

Den ena av de två företeelser som bidrar till detta är samizdat, dvs. texter av olika slag, nyhetsrapporter, noveller, dikter, romaner etc. som människor producerar själva, som cirkulerar i hemlighet och skrivs av gång på gång i en omfattning som myndigheterna inte längre kan kontrollera.

Det andra stora bidraget till uppluckringen av myndigheternas informationsmonopol står de utländska radiosändarna för. Det är vanligt att man i Sverige stöter på en slentrianmässig antiamerikanism som bl a innehåller uppfattningen att västliga radiosändningar österut (t.ex. Radio Liberty och Radio Free Europe) består av förenklad antikommunistisk propaganda. I verkligheten består dessa sändningar av information om vad som ståt i olika sovjetiska och östeuropeiska tidningar, information om uttalanden av de östeuropeiska och sovjetiska ledarna som annars inte skulle bli kända av deras undersåtar etc. Dessutom berättar man vad som står i det samizdat-material som just då kommit radiostationerna tillhanda. Ett ytterst värdefullt dokumentations- och forskningsarbete utförs vid dessa radiostationer. Deras verksamhet ger sovjetmedborgarna möjlighet att få reda på vad som händer i deras eget land. Också BBC:s utlandssändningar och tyska Deutsche Welle fungerar på liknande sätt.

Det är nu så många som lyssnar på utländska radiosändningar att myndigheterna gett upp försöken att straffa dem som lyssnar. Man har också slutat att störa de utländska sändningarna. Det blir helt enkelt för dyrt.

Också de utländska korrespondenterna spelar en positiv roll. Genom att deras artiklar om läget i Sovjetunionen läses upp eller refereras i radiosändningarna, får lyssnarna tillgång till kommentarer och analyser som annars är nästan omöjliga att komma över i Sovjetunionen. Dessutom får lyssnarna i Sovjetunionen en annan information om omvärlden än den som myndigheterna matar dem med. De långsiktiga effekterna av att informationsmonopolet luckras upp kommer att bli mycket betydande.

Anders Fjällström

Ulo Ignats och Håkan Holmberg: *Sovjet — diktaturens ansikte. Ordfront. C:a 70:-*

Högskattesamhällets rovriddarmoral

Skattestrycket i Sverige är det högsta inom OECD. Skatte-revolten har kommit också till Sverige, i form av skatteflykt och skattefusk. Som alltid försöker förtryckarna, skatteutkrävarna, att få skattebrott att framstå som värre än alla andra brott, på samma sätt som flykt och arbetsvägran var värre än alla andra brott på slavsamhällets tid, menar i denna artikel fil dr Sven Rydenfelt.

Den svenska hederligheten har varit en stolthet för mig och min generation. Nu har jag en förnimmelse av att vi genom dåliga lagar håller på att bli ett folk av fiffilare. *Gunnar Myrdal, 1978*

Den värsta av alla samhällsolyckor är när härskarna använder lügen som ett instrument för plundring. Ett sådant missbruk utplånar hos medborgarna skillnaden mellan rätt och orätt och den respekt för lagen, utan vilken inget samhälle kan bestå.

Frédéric Bastiat, 1846

Enligt OECD-statistiken har Sverige under 1970-talet befest sin position som världens högskattesamhälle nummer ett. I inget annat land är skatterna så många och så höga. I inget annat land tvingas medborgarna i skatter betala mer än hälften av inkomsterna. I inget annat land upplever så många beskattningen som en form av plundring. I inget annat land tvingas så många på grund av beskattningen begära socialunderstöd för att klara uppehållet.

Men allting har sin tid. Skattehöjningar sin tid och skattesänkningar sin tid. Här gäller pendelns lag. Och pendeln håller idag på att svänga. De danska (1973) och de kaliforniska (1978) skatterevolterna talar här sitt tydliga språk — ett mene tekel skrivet på väggen för de svenska skattekrävarna.

När kommer den svenska revolten? Svaret är enkelt. Den har redan kommit. Och trots skattekrävarens och skattefogdarnas förtvivlade kamp sprider sig upproret dag för dag. I Sverige är det än så länge inte fråga om någon organiserad revolt som i Danmark och Kalifornien, utan snarare om ett gerillakrig, där individer och oordnade friskaror opererar för sig i det svenska samhällets utkanter. Och där alltför — enligt regeln rädde sig den som kan — med lagliga eller olagliga medel söker undkomma eller lura skattefogdarna.

En högervind blåser över världen, och i septembervalet 1979 nådde den även Sverige. I grunden är den vinden ett uttryck för en skatterevolt.

Förvisso är skatterevolter ingenting nytt i historien. Senast var det Jan Myrdal som i sin TV-serie om Kina berättade om den berömda Tang-dynastin, vars härskare länge visade

måttfullhet i sina skattekrav. Resultatet blev en ekonomisk utveckling med snabbt stigande välbstånd. Senare föll emellertid kejsarna för frestelsen att höja skatterna så omåttligt att folket till slut reste sig mot förtryckarna, avsatte och fördrev dem. I själva verket är världshistorien full av berättelser på samma tema. Berättelser om förtryckar- och utsugarevärlden som till slut störtats av de förtryckta. Berättelse om skatterevolter.

Skattekrävarens moral

Varje härskande klass uppfinner en mytologi (lögnlära) för att rättfärdiga sitt maktmissbruk och sin utplundring av undersåtarna. *Karl Marx, 1848*

Utsugare — kejsare och kyrkofurstar, feodalherrar och rovriddare, slavägare och bondeplågarer — har i alla tider predikat för förtryckta och plundrade om deras plikt att låta sig plundras. Predikat om plundrarnas gudomliga rätt till de plundrades skörd, boskap och arbetskraft. Predikat om hur egoistiskt, omoraliskt och syndigt det var, när de plundrade ville behålla lite av sina mödors resultat för sig själva och sina familjer.

På samma tema predikar dagens skattekrävare utan att förtrottas högskattesamhällets moralbud:

Skatterna är heliga och du måste lära dig att älska dem. Du måste inte bara lojalt utan med glädje betala dem till sista skärven och tåligt och undergivet acceptera alla höjningar. Av hela din själ måste du bekämpa din syndiga lust att behålla någonting för egen del.

Men trots alla predikningar och moralkakor har tvivlets gift börjat smyga sig in i de plundrades sinnen. Trots att de alltifrån vaggan hjärntvättats med dogmen om skatternas upphöjda helighet, har de i djupet av sin själ börjat tvivla.

Varje protest mot skattehöjningar eller — än värre — krav på skattesänkningar får av skattekrävarens följande svar: ett otal svaga och nödlidande grupper — handikappade, sjuka, gamla etc — kommer att hårt drabbas av en sådan egoistisk och hjärtlös politik.

I skattekrävarens argumentarsenal får detta svar betecknas som grundmyten, lögnen (se Marxitetatet) nummer ett. Sanningen är att i

dagens välfärdssamhälle går huvudparten av utgifterna och bidragen till stora och välmående grupper (med många röster vid valen), grupper som ingen hjälp behöver. Skattebetalarna ser med egna ögon på hur det på olika håll slösas med skattepengar på ett sätt som de aldrig skulle drömma om att slösa för egen del.

Det är ofrånkomligt att skattekrävarens uppfattning om moral och hederlighet inte sammanfaller med skattebetalarnas. Skattekrävarens uppfattning om skatteflykt som omoralisk, medan betalarna uppfattar skattekrävarens "plundring" som omoralisk. Att genom motstånd och undanmanövrer söka undgå plundring, upplevs av de flesta som moraliskt oantastligt.

Skattekrävarens är — som alla makthavare — övertygade om att bygga sin politik på de högsta moraliska principer, medan de av makten drabbade upplever dessa pretentioner som svagt grundade. Deras tvivel får näring, när de ser hur skattekrävarens inom de etablerade partierna bygger sin makt på ett moraliskt tvivelaktigt system, en form av politisk korruption — de politiska bidragens korruption. I kampen om den politiska makten söker partierna köpa olika väljargrupper röster genom löften om bidrag och subventioner av olika slag. Bud och överbud avges i en aldrig sinande ström till behövande såväl som icke behövande, och i dag har Sverige blivit de tiotusen bidragens land. Självklart har partierna inte glömt att bevilja rikliga bidrag åt sig själva och sina tidningar.

Minskade arbetsinsatser liksom bytesekonomi och självhjälp är den vanligaste formen av skatterevolt, en helt legal form av skatteflykt som snabbt ökar i takt med skattehöjningarna. Detsamma gäller om den illegala skatteflykten — skattefusk. I ett samhälle ökar skatteflykten, den legala såväl som den illegala, inte endast i takt med höjningarna utan snarare med kvadraten på dessa: om skatterna höjs med 5 procent, ökar skatteflykten med 25 procent.

Ju mer skatterna höjs, desto mindre lönande blir produktivt arbete och desto mer lönande blir skattefusk. I det extrema högskattesamhället av svensk typ blir skattefusk till slut den enda aktivitet som riktigt lönar sig.

Glimtar från slavsamhället

I de gamla slavsamhällena var bristen på arbetsvilja och moral hos slavarna ett ständigt tema hos ägarna. Så snart ägarna eller deras uppsyningsmän var ur sikte gick slavarna ner i varv, latade sig, stack sig undan, smet från sina plikter. Ibland hände det till och med att de rymde. Det var också känt att ägarna med de hårdaste kraven hade mest bekymmer med skolk och rymningar.

Naturligtvis var ägarna upprörda över slavarnas brist på moral och pliktänsla och krävde hårdare och hårdare straff för skolk och rymningar. Varje ertappad smitare fick inte endast sitt straff utan på köpet en straffpredikan med tal om moralisk uselhet och Guds straffdomar. Alldeles särskilt brukade ägarna trycka på illojaliteten mot medslavarna som till följd av smitarnas pliktför-gåenhet måste jobba längre och hårdare.

Sedan vaggan var slavarna indoktrinerade med övertygelsen att det var deras av högre makter fastställda plikt att troget och hederligt tjäna sina herrar. Hos flertalet av slavarna satt denna övertygelse så djupt, att de inte kunde drömma om att genom smitning eller

flykt svika sina plikter.

Naturligtvis var slavägarna väl medvetna om smitningens faror. Om frekvensen ökade skulle detta innebära en moralupplösning som skulle kunna hota slavsamhällets bestånd.

Ett av herrarnas sätt att slå vakt om moralen var att egga upp de pliktrogna slavarna mot smitarna genom att vädja till avundsjukan hos de slavar som inte ville, vågade eller kunde smita. Och här lyckades herrarna ofta väl. Många av de pliktrogna fick veritabla raseriutbrott var gång de hörde talas om en smitare.

I många stycken var slavägarna upplysta och till och med radikala människor, som ville förbättra sitt samhälle, modernisera rättsväsendet och mildra straffen för flertalet brott. Dock med ett undantag: slavarnas smitning och flykt var så avskrämda brott att ingen misskund här kunde komma ifråga. Fler uppsyningsmän — slavdrivare — måste anställas för att hindra skolket. Fler poliser engageras för att jaga rymmare. Och fler fängelser byggs för att hysa ertappade och gripna brottslingar.

Jägare och villebråd i skattejungle

Dagens skattesystem innebär en väldigt hård beskattning av en viktig men trogen allt knappare nyttighet, nämligen hederlighet. *Assar Lindbeck, 1979*

Höga skatter innebär — enligt *Montesquieu* 1748 — en form av slaveri, och självklart växer benägenheten för skolk och smitning i takt med ökade krav — skattehöjningar. I den svenska välfärdsstaten av i dag har bördorna blivit så tunga att alltför många medborgarna upplever beskattningen som en form av plundring. Det är självklart att dessa inte upplever sina försök att värja sig som omoraliska — inte ens om de innebär brott mot skattelagarna.

I dagens högskattessamhälle närmar vi oss snabbt en punkt där var och en i möjligaste mån — så långt man kan och så långt man vågar — söker undgå beskattning. Detta innebär — för att tala med Bastiat — att respekten för lagen — skillnaden mellan rätt och orätt — är på väg att utplånas. Naturligtvis är en sådan utveckling farlig och olycklig för varje samhälle.

Välfärdsstatens skattekrävare och skattehöjare är — precis som slavägarna — fulla av moralisk indignation över skolk- och flykt-tendenserna, över smitarnas usla moral och bristande pliktänsla. Och naturligtvis kräver de fler uppsyningsmän (skattekontrollanter), fler skattepoliser och hårdare straff för brottslingarna.

För närvarande är 10.000 högt utbildade och kvalificerade tjänstemän på heltid sysselsatta med att kontrollera medborgarnas inkomster, fastställa och driva in skatter. Vartill

kommer 25.000 taxeringsnämndsledamöter med deltidarbete. Sammanlagt har de att gå igenom 5 miljoner individuella inkomstdeklarationer plus en miljon företagsdeklarationer.

Trots detta uppbåd är möjligheterna till en effektiv kontroll av t ex våra företag små. Varje taxeringstjänsteman har att granska många företagsdeklarationer per dag, och det säger sig självt att en sådan kontroll måste bli ganska flyktig. Skulle granskarna finna ett visst företags uppgifter så tvivelaktiga, att han gör en mer grundlig genomgång — revision — går lätt en hel dag åt här för. En sådan extra kontroll innebär, att dubbla antalet deklarationer måste avverkas följande dag för att ålagt pensum skall uppfyllas. Tidsschemat måste till varje pris hållas, och varje granskare måste avverka det fastställda antalet. Ställda inför sådana krav är det begripligt om granskarna nogsnamt undviker "onödiga" djupdykningar i materialet.

Sanningen är att en effektiv granskning skulle kräva minst ett dagsverk per företagsdeklaration. Vilket skulle krävt en mångdubbling av taxeringstjänstemännens antal!

En polisstat växer fram

De som skinnflår folket blir djupt upprörda, när offren gör motstånd.

Henri Frédéric Amiel, 1864

Det räcker inte med att fler och fler välutbildade och högt kvalificerade medborgare måste avdelas för beskattningsapparaten, ju mer skatterna höjs. För att få den rätta avskräckningseffekten måste även straff och kontrollåtgärder skärpas.

Under senare år har därför skattefogdarnas befogenheter att företa husrannsakan —

de föredrar att kalla det "taxeringsbesök" — i olika etapper vidgats. Med snabb ökning av sådana ingrepp som resultat. Redan 1976 fick de rätt till så hänsynslösa kontrollåtgärder, att till och med en av fogdarna, länsåklagare *Lennart Eliasson* i Malmö, reagerade och talade om sådana övertramp in på den personliga integritetens område att de måste ifrågasättas ur rättsäkerhetssynpunkt. Framför allt sade han sig vara förvånad över att riksdagen tog den nya lagen utan någon som helst debatt.

Inte alla fogdar har en sådan inställning. Länsåklagare *Brynolf Wendt* i Halmstad har i brinnande nitliskan hävdad att skattesmitning i större skala bör jämföras med väpnat rån och bestraffas därefter. Vartill *Eliasson* stillsamt anmärkt, att rånare — i motsats till skattesmitare — använder våld.

Välfärdsstatens skattekrävare och skattehöjare har hela tiden krävt hårdare straff, fler kontrollanter, fogdar och skattepoliser. De har också fulla av indignation talat om smitarnas illojalitet gentemot de pliktrogna, de som inte velat, kunnat eller vågat smita. Om smitarna fullgjort sina skyldigheter skulle de pliktrogna skatter kunnat sänkas i motsvarande mån. Ofta har det avsedda syftet nåtts — de pliktrogna har skummat av raseri och avundsjuka mot smitarna.

Den största samlade skatterazzia som förekommit i Sverige — hittills — genomfördes 1976 i Stockholm. Tidigt på morgonen slog 160 poliser och skattefogdar till på mer än 30 olika platser i staden. Husrannsakingarna pågick hela dagen, ett stort antal personer fördes till polisstationen för förhör, några anhölls. Blixtattackens general, skatteåklagare *Torsten Jansson*, uttalade sig sålunda:

Skatterazzian i Stockholm var en av de mest lyckade som polisen någonsin genomfört. Ingenting läckte ut i förväg trots aktionens stora omfattning. Många av de misstänkta togs bokstavligen på sängen. Vi är alla mycket nöjda. Allt gick över förväntan.

I Stöckholmsrazzian kom polisen och knackade på dörrarna tidigt på morgonen, medan de eftersökte ännu låg kvar i sängarna. I Sovjet brukar polisen komma och bulna på dörrarna mitt i mörka natten. Medan de efterspanade ligger i sina sängar. Är egentligen skillnaden så stor. Vart är vi på väg?

När det gäller andra brott vill skattekrävare humanisera straffen och mer eller mindre avfolka fängelserna. Inte så ifråga om skattebrotten — här kräver man hårdare straff och framför allt fler fängelsestraff. För skattekrävare ter sig skattefusket — den ekonomiska brottsligheten — som det avskrämdaste av allt.

Denna syn närmar sig alltmer synen på den ekonomiska brottsligheten — "stölden från staten" — i Sovjetunionen. I denna polisstat bestraffas sådan brottslighet mycket hårt — inte sällan med döden.

Vart är vi egentligen på väg? Konturerna av en svensk polisstat avtecknar sig allt tydligare mot horisonten.

Sven Rydenfelt

Bokrecension

Kommunismens lögn

"Kommunismens lögn är gudlöshetens lögn. Här ligger hela olyckans källa." "För att kunna övervinna kommunismens lögn, måste man känna igen dess sanning." (*Solovjov*)

Dessa två deviser illustrerar väl en av bokens röda trådar. Men boken syftar till än mer än så. Den kritiserar marxismen ur kristen synvinkel, men också kristendomen ur marxistisk dito.

Berdjajev levde mellan åren 1874 och 1948, så boken är inte direkt ny. Från början var det en uppsats som skrevs i Paris 1931, men som nu tryckts upp i en bok med kommentarer som satts till i efterhand.

Berdjajev var ögonvittne till den ryska revolutionen och var själv från början en fanatisk marxist. Men i anledning av revolutionen kom han att orientera sig mer och mer mot kristendomen. Efter flykten till väst, blev han kristen filosof istället. Genom sin bakgrund och sin nya inriktning kom han att analysera dessa diametralt motsatta världsåskådningar.

Marxismens ursprung härleds Berdjajev från kristendomens misslyckande, eftersom den senare inte förmådde att realisera sin sanning på det sociala och ekonomiska området.

Berdjajev behandlar i sin uppsats kommunismens ursprung och väsen, marxismen som religiös Messianism, "för och emot" samt "vid skiljevägen". Vad som gör bokens uppläggning bra är att varje avsnitts huvudteser återges i sammandrag i marginalen. Texten blir därmed överskådlig och marginalanteckningar man eventuellt själv velat göra finns redan på plats. Det är trots allt lättare att stryka och lägga till, än att själv skriva allt.

Uppsatsen är lättläst liksom kommentarerna, men egentligen bjuder den dock inte på så många nyheter. Kommunismens alla sidor är väl kända för de flesta ändå. Ändå är boken inte ointressant, för Berdjajevs egen syn är ibland lite ovanlig och med att man känner hans bakgrund.

Berdjajev varnar för vad som kommer att hända om den kristna sanningen inte förverkligas. (När kärleken till människan inte förverkligas, kommer samhället att förändras genom klasskamp och klasshat istället).

Författaren riktar därför en flammande appell till människorna — Låt den kristna sanningen förverkligas! Annars kan inte vår tids djupa andliga kris övervinnas.

Faran med det sociala kollektivets förverkligande i kommunism är, att det inte bara ersätter Gud, utan också människorna.

Medvetandets centrum förskjuts liksom det personliga samvetet och förnuftet. Samtidigt beskärs friheten.

Bokens två intressantaste sidor hittar man på sidorna 130-131. Där ställs nämligen paralleller hos kristendomen respektive kommunismen mot varandra i tabellform. Systemet

är inte nytt när man vill jämföra två olika riktningar med varandra, men det är oöverträffat när man på en liten yta vill påvisa mycket.

Boken avslutas med kommentarer av H. Giller.

Giller börjar sin framställning med att påvisa vad som skett efter Berdjajevs död. Därefter kommenterar han Berdjajevs viktigaste tankar i andlig och historisk bakgrund. Detta för att fördjupa förståelsen för Berdjajev och utsträcka dess betydelse till vår tid.

Boken är skriven på tyska, men vanlig studenttyska som grund räcker, för den är lättbegriplig och inte alltför svår att förstå.

Roger Söderqvist

Nikolaj Berdjajev: Wahrheit und Lüge des Kommunismus. Edition Neue Mitte. Wien.

Tredje världskriget

Boken behandlar ett tänkt tredje världskrig som bryter ut 4 augusti 1985. Den är sammanställd av general sir John Hackett, som har haft en lång militär bana bakom sig, som avslutades med befalet över brittiska Rhenarmén. Han har till sin hjälp haft ett flertal andra NATO-militärer, samt personer med goda kunskaper inom ekonomiska och politiska frågor. Berättelsen är uppbyggd som en verklighetsskildring, späckade med militära facktermer (enligt mitt förmenande något för många). Författaren gör stora övergripande skildringar av hur det går på olika fronter, dels detaljskildringar. Detaljskildringarna visar på ett förtjänstfullt sätt hur det går för enskilda plutoner och kompanier på vitt skilda frontavsnitt.

Hela boken bygger på att västvärldens nedrustning under sextio- och sjuttitalen avbröts och från 1978 (när boken skrevs) ersattes av en upprustning, för att komma ikapp Sovjetunionen. Huvudanledningen till kriget är att Sovjetunionen och Östeuropa skakas av inre splittring, de olika folken har tröttnat på det ryska förtrycket, kommunistledarna anser att det enda sättet att hålla ihop Sovjetimperiet är att en gång för alla slå ut väst och upprätta ett proletariats diktatur i hela världen. Den stora krigsskådeplatsen är Europa och där huvudsakligen Tyskland. Sovjet slår ut ett stort upplagt överraskningsanfall mot Västtyskland och sveper fram över norra delarna av landet.

Intressant är att kriget till 95% utkämpas med konventionella vapen. Några atombomber fälls mot västsidan, som besvaras med exakt samma antal atombomber mot öst. Samma återhållsamhet visas på den kemiska krigföringens område, ett mindre gasanfall från öst, besvaras med samma återhållsamhet. Författarna vill härmed visa att västsidan måste stå rustad med såväl kemiska som atomstridskrafter, medan avgörandet fälls med konventionella stridskrafter. Som en röd tråd genom hela boken går att västsidans styrkor tack vare upprustningen från slutet av 1970-talet nått något så när i paritet med östsidan. Så småningom stoppas anfallet upp av väst sedan Nordnorge, Holland, norra Västtyskland,

Jugoslavien och Italien ockuperats av Sovjettrupper. Ett motanfall mot Östtyskland och Tjeckoslovakien började diskuteras och förberedas. Innan detta blev aktuellt började inre uppror bland de olika folkslagen mot Sovjetförtrycket, så att hela imperiet började rasa samman.

Författarna vill med boken få fram en varning till västsidan att avrustningens tid är förbi, om man vill behålla sin frihet. Boken har utgetts av förlaget *Ordfront*, ett förlag som är närstående SKP (det kinesvänliga kommunistpartiet). I andra länder har boken haft mer kommersiella förläggare, eller sidana som står Contras idéer nära.

Géza Mólnár

John Hackett m fl: Tredje världskriget. Ordfront. Ca 110.

General Sir John Hackett m fl

Djävulens alternativ

Frederick Forsyth är känd som författare av storsäljande thrillers som exempelvis *Schakalen* och *Täcknamn ODESSA*. Han har i år kommit ut med en ny thriller som innehåller åtskilligt politiskt sprängstoff. *Djävulens alternativ*.

Boken skildrar några ukrainska frihetskämpar som i desperation tillgriper terrorismen som vapen mot de sovjetiska förtryckarna. Den skildrar också det politiska spelet på toppnivå som utspelas under terroristhandlingarnas höjdpunkt.

Genom en ekonomisk katastrof som är av en typ som bara kan ske i en planekonomi står Sovjet inför ruinens brant. USA:s president, som till allt annat än namnet är lik Jimmy Carter, försöker utnyttja denna situation, inte för att stärka USA relativt Sovjet, utan för att uppnå överenskommelser som Sovjet borde gått med på redan utan den hjälp som USA kan ställa upp med. Intrigen är på denna punkt bara alltför trovärdig — om Carter får sitta kvar.

Boken är spännande och intrigen skickligt utformad. De politiska inslagen sätter extra krydda på läsningen. Jag är inte säker på att det varit författarens avsikt, men för den medvetne läsaren ger boken, till de allra sista raderna, ett skrämmande perspektiv hur väst låter sig duperas av sovjetiska intressen.

Carl G. Holm

Frederick Forsyth: *Djävulens alternativ*. Bonniers, Ca 110:-.

Vem älskar kärnkraften?

är titeln på en bok av Anders Wijkman, på sin tid moderaternas energiexpert, innan han blev bas på Röda Korset. Titeln är i någon mån vilseledande eftersom boken behandlar betydligt mindre om kärnkraft än om energi i allmänhet.

För den som under kampanjens dagar med oförvillat sinne satte sig in i fakta kring energiförsörjningen innebär boken inte mycket av direkta nyheter. Däremot ger boken en mycket god överblick över våra samlade energitillgångar på sina 120 sidor, där huvudvikten lagts på det globala perspektivet och på framtiden. Boken förlorar därigenom icke sin aktualitet i första taget. Om framtiden brukar det ju som bekant vara särskilt svårt att spå. Men spår gör författaren likväl och tyvärr lär han bli sannspådd. Utsikterna för en problemlös framtid är inte ljusa, även om inget särskilt inträffar.

Till de s.k. alternativa energikällorna, de förnyelsebara, har författarna en helt oromantisk inställning.

Ett tryckfel i tabellen på s 56 kan möjligen förvilla läsaren: i första kolumnen (totala reserver) skall enheten vara miljarder ton, ej miljoner. Det tyvärr vanliga uttrycket reserver är också något missledande. Denna anglicism borde på svenska heta tillgångar.

Ake Malmquist

Anders Wijkman: *Vem älskar kärnkraften?* Timbro, Ca 26:-.

Kina utan mask

En schweizisk bok från 1973 har letat sig hit. *China ohne Maske* heter den. Författaren, Ernst Borer, har gett den en underrubrik, som anger vad den handlar om: den tibetanska tragedin. Det gäller alltså den härtagning som det kommunistiska Kina år 1950 utsatte Tibet för, typiskt nog "på begäran" av en inhemsk religiös ledare, som tydligen ville detronisera den egentlige ledaren, Dalai Lama. Författaren tycks vilja göra gällande att denna ockupation var särskilt bitter för det försvarslösa folket i Tibet, som då åtnjöt en förhållandevis god materiell standard och en högtstående, buddhistisk, kultur, vilket allt förstås till stora delar spolieades. En tragedi, javvål, men hur mäter man en tragedi? Hur anställer man en jämförelse med andra övergrepp? Med antalet dödsoffer? Skall man ta hänsyn till landets storlek och befolkning, till olika art och utbredning av tortyr? Bedömningen blir tämligen omöjlig och till syvende og sist finner man sig stå med bara ett enda kriterium: tvång utövat av främmande härskare. Graden av brutalitet blir då en slags extra krydda, om uttrycket tillåtes. Vi har det senaste halvsekklet blivit rätt bortskämda med starka kryddor och glömmar lätt det mest avlägsna och de tidigare.

Författaren, som tycks vara historiker av facket, bemödar sig med mängder av bevismaterial att klandra den kommunistiska kinesiska ledningen. Anmälaren har dock för sin del svårt att ställa det aktuella fallet i särklass. Kvar står då alla de argument, de citat, som författaren hämtar ur den kommunistiska ideologiska överbyggnaden och dess mest kända (läs okända) profeter, ofta nog lika förvånansvärt öppenhjärtiga som avslöjande cyniska, allt det som tjänat som förevändning icke blott för ockupationen av Tibet, utan även för alla de andra kommunistiska övergreppen under sextio år. I detta avseende är boken en fullständig guldgruva. Där finner man inte blott den för många redan bekanta speciella semantiken, alltså den förvrängning av ordens betydelse, enligt vilken man talar om fred men *menar* världsherravälde, utan också otaliga andra mer eller mindre överraskande saker. Av dessa kan man lämpligen lägga på minnet att enbart antalet dödsoffer för kommunismen på hemmaplan fram till 1970 var nära 50 miljoner. Kina bidrog på liknande sätt med 35 miljoner under åren 1948-1952. Kina leder alltså med 7 miljoner/år mot Sovjets 1 miljon/år.

Författaren pekar vidare på den neutralitet eller rent av det godkännande från kulturvärldens sida, som Sovjet kunnat utnyttja för sina syften. Det leder läsarens tanke lätt till andra liknande tillfällen, där bristande vilja och förmåga att reagera blivit en ödesdiger icke-handling: Englands tvetydighet inför första världskriget, Nationernas Förbunds maktlöshet i den etiopiska frågan etc.

För den som har intresse och tid finns det i slutet av den eljest måttligt digra boken (150 sidor) dels en överväldigande källförteckning till boken själv, dels en litteraturförteckning angående mänskliga rättigheter och angående Tibet och Kina.

Henryk

Ernst R. Borer: *China ohne Maske*. Neptun.

Den ungerska tragedin

Denna mycket initierade bok om tiden strax före den ungerska frihetskampen 1956, förloppet och tiden omedelbart efter, är skriven av den dåvarande polischefen i Budapest, Sándor Kopácsi. Boken ger många intressanta detaljer om upproret.

Kopácsi härstammar från norra Ungern, Diósgyőr, och var svarvare, kommunist som sin far och farfar och därigenom deltog de på ryssarnas sida i andra världskriget som partisaner i Ungern. I och med ryssarnas intåg i Ungern tog partisanerna över upprätthållandet av ordningen och därigenom kom Kopácsi in i poliskåren. Han avancerade sedan snabbt eftersom regimen litade på honom, som var kommunist med proletärt ursprung.

Boken börjar med en snabb redogörelse för partisanaktiviteterna i Kopácsis hemtrakt Diósgyőr, när ryssarna kom in i Ungern och hoppar sedan nästan direkt in på tiden för revolten. Kopácsi går inte närmare in på hur han måste ha tjänat Rákosi (den ungerske Quisling som ryssarna tillsatt för att styra Ungern) solidariskt, för att sedan bli utnämnd till överste och polischef i huvudstaden, samt medlem i parlamentet. Efter andra världskriget genomfördes omfattande arresteringar, avrättningar och deportationer etc på sedvanligt kommunistiskt manér. Offren var inbillade och verkliga motståndsmän.

I och med Stalins död och Kruštjjevs maktillträde började den gamle stalinisten Rákosi tappa en del av ryssarnas stöd, dessa övervägde att satsa på mindre komprometerade ledare såsom Imre Nagy och János Kádár. Koncentrationsläger och fängelser förjades från 1954 så sakta att bli av med en del av sina fångar, bland dem exempelvis János Kádár själv, som hade blivit fängslad och torterad av säkerhetspolisen.

Tisdagen den 23 oktober 1956 anordnade studenterna en demonstration med krav bl a på Imre Nagys maktillträde, bort med den obligatoriska ryskundervisningen osv. Samtidigt samlades mellan 100.000 och 200.000 människor vid den enorma Stalin-statyn, för att börja ta ner den. Blodsutgjutelsen började med att folket kom till ungerska radion och begärde att få sina krav upplästa. Den ungerska säkerhetstjänsten, som bevakade radion, besvarade kraven med att öppna eld rakt in i den obehäpnade folkhoppen. När detta skedde försökte människorna få tag på vapen för att besvara eldgivningen. Arméenheter som skickades till platsen mot folket gick istället över på folkets sida och sköt mot säkerhetstjänsten. Detta gjorde snart att hela Budapest var i fullt uppror och säkerhetstjänsten attackerades överallt. Den ungerska kommunistledningen låg nu verkligen illa till och kunde varken lita på armén eller polisen. Bara säkerhetstjänstens trupper fanns kvar. Då kommenderades flera ryska pansardivisioner in i Budapest. I och med ryssarnas intåg i Budapest skedde en ytterligare flykt från regeringen, vapenfabriken i Budapest gav vapen till folket, officersaspiranterna slöt upp mot ryssarna etc.

Polisens högkvarter i Budapest, där Kopácsi befann sig, belägrades av arbetar- och universitetsungdomar. Kopácsi upptog förhandlingar med dem och belägringen hävdes. När ryssarna upptäckte kraften i revolten gick de med på att tillsätta Imre Nagy som premiärminister. Ryssarna lovade även att tillmötesgå ungrarnas övriga krav: pansarförbanden skulle lämna Budapest, ryska armén skulle lämna Ungern inom tre månader, fria allmänna val skulle hållas etc. Det bildades en ny politbyrå i Ungern, där Imre Nagy var ledare och även János Kádár, den nuvarande ungerske kommunistledaren, och Kopácsi ingick i denna.

Den 5 november 1956 försvann inrikesministern Ferenc Münich och förste parti-sekretären János Kádár från Budapest. Ingen visste var de fanns. Samtidigt löpte informationer in om att nya ryska soldater var på väg in i Ungern och minst fem pansardivisioner var på väg mot Budapest. Maletér, den ungerske försvarsministern, inbjöds till förhandlingar av ryssarna, om dessa trupper tillbakadragande. Andra gången han kom för att förhandla fängslades han. Samtidigt inledde ryssarna sitt anfall mot Budapest.

Münich och Kádár hade bildat en motregering och bett Sovjet om hjälp mot "terrorister och banditer." Imre Nagy och hans regering tog sin tillflykt till jugoslaviska ambassaden. Efter att ha fått löfte om total straffrihet i ett av János Kádár personligen undertecknat brev lämnade de ambassaden. De fängslades omgående av ryssarna. En stor utrensningssaktion följde och tusentals ungrare arresterades, liksom ryska soldater som handlat fel eller sett för mycket. Allt detta organiserades i detalj av ryssarna.

Måndagen den 16 juni 1958 hängdes regeringschefen Imre Nagy, försvarsministern Pál Maléter och redaktör Miklos Gimes. János Kádár tvingades själv bevittna hängningen, och det berättas att Kádár knappt kunde stå

notiser- Sverige

Contras notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan, försvitt inte annat markerats av citationstecken.

Stöd till yttersta vänstern

De stödkommittéer som verkat för Algotssömmerskorna i Västerbotten är till stor del en täckmantel för yttersta vänsterns verksamhet, konstaterar ombudsmannen Christina Högmark i Beklädnadsarbetarförbundet i en artikel i LO-tidningen.

Diverse insamlingar och bidrag som kommit till Beklädnads har enligt Christina Högmark försvunnit och cirka 15.000 kronor är "borta" utan att någon kan redogöra för vart de tagit vägen, 95.000 kronor disponerades dessutom på ett klart tvivelaktigt sätt. Christina Högmark konstaterar vidare att bakom de stödkommittéer för Algotssömmerskorna som bildats på ett trettiotal platser står nästan undantagslöst medlemmar i Kommunistiska Arbetarförbundet, KAF.

och var likblek och måste stötts av två ryska officerare.

Kopácsi dömdes till fängelsestraff och kunde senare genom olika påtryckningar utvandra till Kanada, där hans dotter bodde.

Géza Mólnár

Sandór Kopácsi: Den ungerska tragedin. Norstedts. Ca 130:-.

Jugoslav hotad

En av medarbetarna vid Radio Malmöhus, Tónci Percan, har utsatts för försök från den jugoslaviske generalkonsuln i Malmö att värva Percan som informatör. Generalkonsula ville ha hjälp av Percan med att kontrollera uppgifter om jugoslaver som anses vara misshagliga i Belgrad. När Percan vägrade att ställa upp råkade hans föräldrar, som var på besök i hemlandet, ut för besök och förhör av säkerhetspolisen. Vid förnyade kontakter med generalkonsuln upprepades hot och krav på medverkan från Percans sida. Han spelade in ett av samtalen på band, gick till svenska SÄPO och spelade sedan upp bandet i Radio Malmöhus. Percan menar att han genom att ge offentlighet åt hotelserna har en möjlighet att skydda sig mot fortsatta påtryckningar.

Christer Romilsson

heter den nye ordföranden i facklärarförbundet. Han är författare till boken "Tjänstemännen och det svenska klasshället", som utgetts på Oktoberförlaget (SKP). I boken heter det bl.a.: "Utän en majoritet av tjänstemännen på rätt sida i kampen, kommer socialismen inte att kunna genomföras i de högst utvecklade kapitalistiska länderna. Därmed är tjänstemannafrågan av liknande betydelse för oss som bondefrågan var för den revolutionära arbetarrörelsen i Ryssland och Kina."

Det var uteslutning av ett sjuttiofem vänster-radikala aktivister ur Facklärarförbundet som väckte stor uppmärksamhet i våras. Efter valet av Romilsson till ordförande har nu uteslutningarna tagits tillbaka.

Olika kommunistgrupper satsar hårt på att vinna insteg i tjänstemannarörelsen och man har särskilt inriktat sig på förskollärarna, som är med i facklärarförbundet.

Harald Aronsson

numera avgången landshövding i Örebro, länge ledande socialdemokrat i länet, tog innan han med pension lämnade landshövdinge-ämbetet upp Radio Örebro, och kritiserade radion för att vara kommuniststyrd. Aronsson hävdade — i en debatt som direktsändes i lokalradion — att det fanns bevis för att majoriteten av medarbetarna vid Radio Örebro är kommunister.

Lokalradions chef, Hans Wennerlund, menade att det var "fruktansvärt" att landshövdingen "kommit med förslag om äsiktsregistrering".

73% vill ha betyg

En landsomfattande opinionsundersökning som gjorts av organisationen Sveriges Förenade Elever visar att 73% av eleverna vill ha skriftliga betyg i skolan. 15% vill inte ha betyg och 12% har ingen åsikt. Undersökningen omfattade drygt 2.000 elever.

Stalinstatyn har fallit — diverse nedsättande ord har skrivits på statyn.

Lägre skatter

Många av Contras läsare röstade säkert för lägre skatter, som ett av våra partier formulerade det på sina affischer.

Sedan valet 1979 har följande skatteändringar beslutats:

- * Höjda sprit-, vin-, öl- och tobaksskatter (två gånger).
- * Höjd bensinskatt (två gånger).
- * Höjd oljeskatt (två gånger).
- * Höjd beredskapsavgift för olja.
- * Höjd elskatt.
- * Höjd sjukförsäkringsavgift.
- * Höjd barnomsorgsavgift.
- * Höjd ATP-avgift.
- * Höjd delpensionsavgift.
- * Arbetsgivaravgift på bilförmåner.
- * Höjd avgift till arbetskadeförsäkringen.
- * Höjd moms.
- * Höjd charterskatt.
- * Höjd chokladskatt.
- * Höjd reavinstskatt på fastigheter.

Dessutom har man förebådat en ändring av indexregleringen, så att inkomstskatten (!) framöver kommer att höjas bl.a. i takt med oljepriset!!

Lägre skatter har förebådats för aktieutdelningar, men så vitt har framgått av pressen råder tydligen delade meningar om förslaget kommer att förverkligas.

Kometkarriär

I början av september strejkade man på varvet i Uddevalla. Tre personer ansågs vara strejkledare. Den som utåt företrädde de strejkande arbetarna hette Leif Grini. Han anställdes på varvet 16 juni 1980 och saknade all erfarenhet av varvsarbete.

(Göteborgs-Posten)

Arbetsledarna

Arbetsledarförbundets ordförande Sune Tidefelt har vid flera tillfällen gått ut hårt mot kommunisternas försök att nästla sig in i facket. Tidefelt har berättat om hur anhängare till olika kommunistiska organisationer engagerar sig i det fackliga arbetet, utan att avslöja sina politiska åsikter, förrän de skaffat sig inflytelserika positioner och förrän de kan stödja varandra.

Tidefelt har menat att de demokratiska partiernas anhängare måste samarbeta för att stoppa kommunisterna i facket.

Särskilt har man uppmärksammat vpk:s försök att påverka medbestämmandeförhandlingarna.

I ett av de senaste numren av *Arbetsledaren* skriver ansvarige utgivaren Björn Bergman: "kommunisterna har alltför länge kunnat arbeta för sin politik i den trygga förvisningen att majoriteten tyst skall åse detta." Det tänker inte majoriteten göra längre menar ledningen för SALF. Inom SALF diskuteras möjligheten att ordna valen inom tjänstemannarörelsen med gemensamma listor för moderaterna, centern, folklpartiet och socialdemokraterna. Med en sådan metod skulle man kunna stoppa minoritetens försök att i det dolda skaffa sig nyckelställningar menar Tidefelt och andra.

Rysk filial

För några år sedan gav Wahlström & Widstrands förlag ut Solzjenitsyn på svenska — och finska. Utgivningen på finska upphörde mitt i Gulag-arkipelagen, sedan W & W slutit ett uppenbart mycket förmånligt kontrakt med ryssarna om förtursrätt till åtskillig rysk utgivning.

På förlagets höstprogram 1980 finns bl.a. en — även i reklamen *rysk* producerad reseguide för Tallinn. Vidare säljer W & W böcker från "ryska konstförlaget Aurora", men i W & W:s namn. Leo Tolstoj, vars barn och barnbarn flytt kommunismen och bl.a. finns i Sverige, ges ut i samarbete med ett annat ryskt förlag, boken trycks i Moskva. Tidigare har motsvarande arrangemang genomförts beträffande Dostojevskij. Till höstens författare på Wahlström & Widstrand hör även Pjotr Kropotkin.

Någon Solzjenitsyn har däremot inte kommit på flera år.

Studieresa

I maj reste 16 politiker och tjänstemän från Malmö till Jugoslavien för att studera barnomsorg! Kostnaderna för resan låg på över 100.000 kronor. (Sunt Förnuft)

Generöst kulturstöd

Under åren 1977-79 fick Hallbladet 88.000 kronor i tidskriftsstöd från Statens kulturråd. Hallbladet ges ut av och för fångar. Flertalet medverkande är självklart brottslingar.

Det är kanske därför inte att förvåna att polisen som följd av ett helt annat ingripande kommit fram till att bidraget från Kulturrådet inte använts på det sätt som uppgett. Tidningen har tryckts gratis vid ett tryckeri, som trots detta lämnat kvitton på tryckkostnader som använts som underlag vid ansökningarna till Kulturrådet.

Tidningen saknar bokföring, styrelse etc., vilket naturligtvis inte har gjort saken lättare att utreda. Ansvarige utgivaren sitter inne, så tidningen har skötts av en annan, som emellertid även har ett brottsligt förflutet, och nu alltså kan räkna med påbackning för bedrägeri gentemot Kulturrådet.

Inga flaggor i Göteborg

När en estnisk körfestival skulle ordnas i Göteborg vägrade kommunen att låta hissa den estniska flaggan på kommunala flaggstänger, eftersom Sverige (som enda västland) inte erkänner Estlands självständighet *ens de jure*. Under den stora estniska festivalen i Stockholm i juli tillät emellertid Stockholms kommun att stadens flaggstänger visade estniska flaggor — men bara om de var försedda med en liten "festivalsymbol" i ena hörnet, så att de åtminstone formellt skulle kunna framstå som något annat än det fria Estlands flagga.

Liv hade kunnat räddas — om inte facket lagt sig i!

Det är i koncentrat vad förre försvarsdirektören i Göteborgs- och Bohus län, Otto Salomon, säger i en artikel i *Handelstidningen*. Salomon syftar på den raserade Tjörnbron.

I artikeln berättar Salomon om sina 30 år vid länsstyrelsen med ansvar för civilförsvaret och räddningstjänst. Han berättar hur han — trots sina uppenbarligen mycket starka borgerliga sympatier — lyckades samarbeta väl med de socialistiska makthavarna i Stockholm, fram till 1976. Men i och med maktskiftet 1976 upphörde samarbetet att fungera. Och anledningen till detta var i första hand vad som närmast skulle kunna beskrivas som obstruktionspolitik från oppositionen och facket. Det första inslaget var att den socialistiska majoriteten i Göteborg vägrade att genomföra ett nytt system för skyddsrumsb bygge, som regeringen Palme hade beslutat om tidigare under året. En f.d. ledamot av socialdemokratiska partistyrelsen fick inkallas för att tala sina partibröder till rätta.

Salomon berättar vidare att facket vid länsstyrelsen från och med regeringsskiftet 1976 intog en helt ändrad attityd. Han säger sig känna väl till att ändringen kom till stånd efter centrala direktiv från Statsjämningsmannaförbundet (inom TCO), han hade nämligen själv en förtroendepost där. Fackets nya linje var att inte på ett tidigt stadium resonera med myndigheten i personalärenden. Den nya linjen var att det var myndighetens skyldighet att komma med ett förslag, först därefter skulle det bli ett ställningstagande från facket.

Salomon menar att fackets agerande efter 1976 kraftigt försvårade försvarsenhetens arbete. I samband med att han avgick med pension hindrades han från att fullfölja en viktig arbetsuppgift. Och sedan Salomon väl avgått inriktade sig facket på att komma åt den tjänsteman som hade huvudansvaret för räddningstjänsten i länet (denne var underordnad försvarsdirektören). Denne trakasserades under mer än ett år, gav upp, begärde avsked och flyttade utomlands.

Konsekvenserna blev att katastrofplaner som skulle omarbetas och förbättras — mot bakgrund av erfarenheter som vunnits vid övningar — inte åtgärdades. Salomon menar att liv skulle ha kunnat räddas om den aktuella tjänstemannen fått sköta sitt jobb utan fackets inblandning.

Men, som han sarkastiskt säger "nu är väl några människoliv i Göteborgs- och Bohus län ett billigt pris att betala för att socialismen... ska kunna hävda sin unika styrka i Sverige."

Sovjetisk medborgare i narkotikaaffärer

Polisen i Huddinge har gript en sovjetisk medborgare efter ett skottdrama i Flemingsberg utanför Stockholm. I en grannlägenhet till mannen hittade polisen narkotika och en större penningssumma. Det var fråga om en sovjetisk medborgare som vistades i Sverige med sovjetiska myndigheters godkännande — alltså i praktiken på deras uppdrag!

notiser utlandet

Oljeförsörjningen

I en omfattande analys av oljesituationen i Contra nr 1 1980 kunde vi konstatera att OPEC inte skulle kunna höja priserna över cirka 40 \$ per fat i 1979 års priser, eftersom det vid ungefär den prisnivån skulle dyka upp lönsamma alternativ till råoljeutvinningen. Trots att priserna långt ifrån nått den nivå som är, har Exxon (moderbolag till Esso) publicerat planer på att bygga en skifferoljeanläggning i Colorado som skulle kunna producera 8 miljoner fat olja om dagen, dvs. ungefär lika mycket olja som Saudiarabien producerar idag! Anläggningen skulle kräva investeringar på 800 miljarder \$ över en trettioårsperiod! En mindre anläggning "blygsamma" 2 miljarder \$ är redan under byggnad. I den räknar man med att utvinna 47.000 fat per dag 1985.

(Energimagasinet)

FNL:s före justitieminister

Truong Nhu Tang har anslutit sig till båttfolket och flytt till väst. "Förhållandena i Sydvietnam har aldrig varit så dåliga som nu. Förtrycket är betydligt värre än under Thieu's tid, och nu finns det inte heller, i motsats till då, något att äta," säger Tang. Tang fortsätter att "ledarna i Hanoi skyller på kriget, avlövningsprogrammet, på kineserna och på amerikanerna — de skyller på alla utom de verkligt ansvariga: sig själva." (Reason, Santa Barbara)

Moskvas finger i Syrien

Anledningen till att Irak under de senaste åren fjärat sig från Moskva står till stor del att finna i det sovjetiska stödet till Syrien, landet som nyligen förenade sig i union med Moammar Khadaffis Libyen. Sovjet har parallellt med fiendligheterna mellan Irak och Iran byggt upp sitt engagemang i Syrien. Antalet militära rådgivare har ökat från 2.000 till 3.000. 72 st toppmoderna T-72-stridsvagnar har levererats, liksom ett okänt antal flygplan av typerna Mig-25 och Mig-27. Samtidigt har ryssarna börjat skicka hem de sovjetiska rådgivarnas barn.

(Intern Informationen, Interlaken)

Säkerhetsdille

I USA krävs, liksom i Sverige, ofta överdriven säkerhetsutrustning på olika produkter. International Institute for Applied Systems har nyligen gett flera exempel på myndighetskrav på ökad säkerhet som kostar 33 miljoner dollar för varje räddat människoliv. Det betyder att 60 personer får arbeta en livstid för att rädda detta enda liv. Sannolikheten för olyckor i samband med produktionen av säkerhetsutrustningen är då självklart också ganska stor.

Institutet hoppas att siffror som dessa skall få myndigheterna att ställa mer realistiska säkerhetskrav.

Sju år för artikel

Momeilo Selic, 34, dömdes nyligen till sju års fängelse av en domstol i Belgrad. Selic dömdes för "fiendlig propaganda" enligt strafflagens paragraf 133.

Selic hade skrivit och till sina vänner distribuerat en artikel som var kritisk mot västs välvilliga inställning till den jugoslaviska regeringen. (DIFCI)

Öppet brev till skoldirektören vid en litauisk skola

Bäste direktör,

jag är en elev i åttonde klassen. Jag är troende, en religiös flicka. Ni vet det förmodligen sedan lång tid.

Idag hör vi överallt talas om "samvetsfrihet". Så står det också i Sovjetunionens konstitution, vilken garanterar medborgarna alla rättigheter. I den står skrivet att man får utöva vilken religion som helst. Men är det verkligen så?

Nej, det är inte så. De troende förtalas överallt med epitet som "fördunklare", "efterbliven", "ignorant" etc. De troende betraktas som andra klassens medborgare. Detta händer också hos oss i åttonde klassen i den åttaåriga skolan i Gedrimai.

För en tid sedan, vid förberedelserna för prov i det ryska språket, hölls ett rådsmöte i skolan. Man sade åt mig att berätta en fabel, men jag vägrade i vetskapen om att mitt ordningsbetyg var gott. (De troende tvingas ofta berätta fabler eftersom de anses tro på vidskepelse p gr a sin religiösa tro. Contras anm). Jag sade också detta till klassföreståndaren: "Magistern, jag vill inte studera fabler. Det kan mönsterleverna göra!" Han bad mig gå ut med honom ur klassrummet för ett kort samtal. Jag följde hans uppmaning och frågade om jag skulle ta med min anteckningsbok. Han svarade nej. Utanför klassrummet sade han mig att mitt ordningsbetyg hade sänkts med anledning av att jag den 25 december 1978 inte gått till skolan utan i stället till kyrkan för att delta i det religiösa julfirandet.

Jag svarade klassföreståndaren att det inte hade någon betydelse: "Kanske vet ni inte att för dylika saker kan ordningsbetyget inte sänkas?"

Så avslutade vi vårt samtal och gick in i klassrummet igen.

Dagen efter accepterade jag att berätta fabeln.

Bäste direktör: Den första terminen (januari-mars, Contras anm) sänkte ni mitt ordningsbetyg för det "brottet", men av vilken anledning har det hänt även den andra terminen (april-juni, Contras anm)? Kanske för att jag inte utmärker mig tillräckligt i de sociala aktiviteterna? Men hur kan jag, troende, delta i "ateistiska eftermiddagar"?

Om mitt betyg har sänkts av någon annan anledning ber jag er att få veta det. Det kanske är för religionen... Men jag, genom att gå i kyrkan, begår inget brott, jag bryter

inte mot någon lag. Detta är tillåtet enligt konstitutionen. Det tycks mig att icke-troende ungdomar åstadkommer större skada. De, utan vara berusade, slår sönder glaset på busstationen och de rånar. Sänks kanske deras ordningsbetyg? Nej, denna ungdom anses exemplarisk...

Detta är jämlikheten mellan medborgare och mellan elever. Man kan konstatera utan risk att ha fel, att jämlikhet inte existerar hos oss.

21 mars 1979

Rackauskaite, Stefa

byn Brevikai i Telšiais kommun

Skoldirektörens svar blev följande: "För det här borde jag slå sönder nosen på dig, men du skulle springa till församlingsprästen och två dagar senare skulle Vatikanradion tala om det!"

Kommunisterna i Iran

Kommunisterna i Iran organiserar sig inom Tudeh-partiet. Trots Khomeinis utåt starka antikommunism har Tudeh-partiet ett stort inflytande. Generalsekreterare i Tudeh-partiet är Nureddin Kianuri, systemson till Khomeini. Kianuri betecknas av nyhetsbyrån Arab-Asian-Affairs i London som den starkaste i Tudeh-partiets fyra man och en kvinna omfattande ledningsgrupp. Alla fem har utbildats vid Lumumba-universitetet i Moskva, känd plantskola för revolutionärer i tredje världen. Till ledargruppen hör också Khomeinis tredje son Hudschat al Islam Hadi Khomeini.

Sedan 1974 har Hadi Khomeini deltagit i grupper som arbetat för att störta shahen. Gruppen arbetade huvudsakligen från Östtyskland och Moskva. 1978 tog den upp kontakterna med ayatollahn själv, som då befann sig i exil. Tudeh-partiet anses ha bättre kontroll över de som håller den amerikanska gissan än vad Khomeini har, för att inte tala om den iranska regeringen.

Kianuri har nyligen framträtt i en intervju i den östtyska tidskriften *Horizont* där han bl.a. hävdar att revolutionen i Iran var det svåraste slaget mot världsimperialismen sedan oktoberrevolutionen, och att Tudeh-partiet f.n. arbetar på att bilda en enhetsfront i Iran.

(Die Welt)

Västtyska flottan

Efter andra världskriget infördes begränsningar för den västtyska flottans storlek. Västtyskarna har nu fått dessa begränsningar upphävd. Motivet till åtgärden var att ge den drabbade varvsindustrin sysselsättning. Vore inte det något som också Sverige kunde ta efter? (The Economist, London)

Bara kärnkraft

I Östtyskland kommer all elproduktion på lång sikt att ske med kärnkraft meddelar forskningschefen för Östtysklands vetenskapsakademi, Gerhard Keil. Första steget är att täcka hela tillväxten i energiförbrukningen med kärnkraft, andra steget blir att ersätta all kol- och oljeförbrukning, och tredje steget att utnyttja oljan och kolet som råvaror för den kemiska industrin. (Die Welt)

Nya oljetillgångar

De stigande oljepriserna har väckt intresse för nya oljefyndigheter. Oljebolagen har nu börjat intressera sig för "tung olja", *heavy crude* på amerikanska. Tillgångarna på *heavy crude* är många gånger större än på vanlig lätt råolja. Bara ett enda fält i Kalifornien anses innehålla mer energi än all lätt olja som finns kvar att utvinna i resten av Förenta staterna. Och då är ändå USA:s tillgångar förhållandevis små jämfört med vad som står att finna i Venezuela och Kanada.

Den tunga oljan är betydligt besvärligare att utvinna än den vanliga lätta, men med en teknik som nu införts av ett kanadensiskt bolag har det blivit möjligt att få fram olja för 12 \$ per fat, långt under det nuvarande marknadspriset på olja på 30-35 \$ per fat.

Opinion i Östtyskland

Det västtyska Wickert-Institutet har nyligen genomfört en opinionsundersökning per telefon i Östtyskland (det går numera att ringa direkt). 52% av de tillfrågade var för ett enat Tyskland, 19 % var emot, 29 % ville inte svara, vilket kan vara förstäligt om man bor i en polisstat.

(*Slovakische Nachrichten, München*)

Får inte spelas i Åbo

"Folksamokraterna" (kommunisterna) och samlingspartiet (moderaterna) gjorde gemensam sak för att den politiska vägen stoppa en pjäs på Åbo stadsteater. Pjäsen, Arthur Koestlers *Natt klockan tolv på dagen*, ansågs vara "en ovänlig gest gentemot Sovjetunionen." Samlingspartiet tyckte dessutom att pjäsen var "dyster och elak."

(*Hufvudstadsbladet, Helsingfors*)

F.d. eurokommunist

Georges Marchais, den franske kommunistledaren, framstog en gång som en av de ledande s.k. eurokommunisterna, oberoende kommunister, som inte alltid gick i Moskvas ledband. Nu har han återvänt till fadershuset — och det med besked. Efter ett besök i Moskva i somras förklarade han att i Ryssland "finns det mycket frihet. Folk gör vad de vill." I Moskva framhöll Marchais att den franska borgarklassen ville att landets ungdom skulle blöda i krig för att försvara klassprivilegierna. I Sovjet var det minsann annorlunda där var människorna nöjda och ägnade sig åt idrott istället för att förbereda krig.

U-länder lockas till Moskva

För att få fler deltagare till Moskva-OS har de sovjetiska myndigheterna bjudit ett flertal u-länder på alla kostnader i samband med OS. Syftet bakom åtgärden har varit att få länder som normalt inte deltar i OS att vara med för att höja antalet deltagande nationer.

Motståndskampen i Afghanistan

En av de viktigaste afghanska motståndsgруппerna är Nationella Islamiska Fronten i Afghanistan, NIFA. Organisationen ordförande heter Gailani. Västerländska journalister har kunnat intervju Gailani vid gränsen mellan Afghanistan och Pakistan. Gailani har då bland annat uttryckt önskemålet om att finna en väg för att föra ut sovjetiska desertörer till asyl i väst. Det skulle, enligt den tidigare sovjetiske generalen Pjotr Grigorenko, som nu lever i exil i väst, vara en metod för att få den lilla rännen av desertörer att förvandlas till en flod. Ett exempel på hur det inte bör gå till är när den amerikanska ambassaden i Kabul för en tid sedan tvingades överlämna en desertör till ryssarna, sedan man konstaterat att man inget kunde göra för honom.

Hassan Gailani menar att de sovjetiska trupperna har visat sig vara dåliga och motviljiga soldater i strid. Soldaternas utbildning var inriktad på ett blixkrieg i Västeuropa, och de visste därför inte hur de skulle bära sig åt i ett guerillakrig i bergen i Afghanistan. Soldaterna vågar sällan gå mer än tio meter från sina stridsvagnar, och de är dåliga att klättra i berg.

Den afghanska motståndsrörelsen hoppas att den skall kunna förvandla Afghanistan till ett sovjetiskt Vietnam. Men för att lyckas med detta behövs en politisk vilja hos väst att stödja den afghanska frihetsrörelsen menar Gailani. Guerillan behöver också få tillgång till raketer, radiokommunikationer och en egen radiostation. Om väst kunde ställa upp med detta tror Gailani att frihetskämparna själva skulle kunna fortsätta kampen till dess att den sovjetiska armén befinner sig i upplösningstillstånd i Afghanistan.

(*Soviet Analyst, London*)

Nicaraguaner i Angola!

Den amerikanska bulletinen *American Relations* hävdar att Nicaragua nyligen fått en "fisketrålare" full med elektronisk utrustning från Sovjet. Trålaren skall övervaka amerikanska u-båtar i Karibiska havet. Samma bulletin rapporterar att ungefär 500 nicaraguanska soldater anslutit sig till de kubanska trupperna i Angola. Samtidigt ökar den kubanska närvaron i Nicaragua.

I en gemensam kommuniké, efter ett nicaraguanskt besök i Moskva, heter det att "imperialistiska och reaktionära krafter utnyttjar händelserna i Afghanistan för att driva en kampanj för att stärka spänningen i världen."

20 sekunder i Moskva

Fyra kvinnor plockade ur sina bärkassar upp banderoller mitt på Röda torget i Moskva. Banderollerna krävde att de skulle få återvända till sin hembygd. De fyra tillhörde den tyskspråkiga minoriteten (2 miljoner människor) i Sovjet. Civilklädda poliser rusade till från närbelägna bilar och bland "turisterna." En mindre buss kördes fram och kvinnorna knuffades in. På 20 sekunder var allt över.

(*Die Welt*)

Östtyskar i Afrika

Mellan 9.000 och 15.000 östtyskar beräknas nu befinna sig i Afrika på mer eller mindre militära uppdrag. Företrädesvis sitter östtyskarna på olika nyckelpositioner i statsapparaten i ett antal afrikanska länder. Utöver de militära uppgifterna som lärare och utbildningsexperten är det framförallt fråga om experter i de olika ländernas säkerhetstjänster. I Mozambique gick det 1976 så långt att östtyskarna övertog ansvaret för president Samora Machel's personliga skydd.

Det finns även mer civila experter. Exempelvis har hamnen i Luanda i Angola byggts ut och moderniserats med hjälp av experter från den östtyska hamnstaden Rostock. Utbyggnaden kan emellertid även användas militärt och den gör Angolas huvudstad till en viktig potentiell marinbas — trots att Angola själv inte har någon nämnvärd flotta.

(*Student, Würzburg*)

Underjordiskt i Kina

I Kina har en rad underjordiska tidskrifter börjat cirkulera. Enligt den brittiska tidskriften *Index on censorship* kan bl.a. följande tidskrifter förtjäna ett omnämnande:

Tansuo (Undersökningar), som första gången utkom den 7 januari 1979. Den tilldrog sig framförallt uppmärksamhet för att den innehöll Wei Jingshens artikel *Den femte moderniseringen*, det första regelrätta angreppet på det kommunistiska systemet, som kommit västerländska journalister till kännedom. Tidskriften stoppades en tid efter Wei Jingshens arrestering, men den dök upp igen i september 1979, trots att Wei fortfarande är fängslad.

Renmin lutan (Folktribunen) grundades i början av 1979, och blev ganska kortlivad.

Sivu lutan (5 april-tribunen) utgavs av samma grupp som utgav *Renmin lutan*. Det första numret klistrades upp som väggtidning den 26 november 1978, en av de första oppositionsytringarna. Tidningen har bl.a. krävt införande av tvåpartisystem.

Beijing zhi chun (Pekingvåren) verkar stå kommunismen närmare. En del av medarbetarna förefaller vara medlemmar i det kommunistiska ungdomsförbundet, men tidningen är trots detta starkt kritisk mot den officiella partilinjén.

Jiedong (Tö) förespråkade försoning mellan kommunistpartiet och Kuomintang.

Jintian (Idag) har inriktat sig på litterära artiklar, och skiljer sig på detta sätt från övriga tidningar som mestadels har politiskt innehåll.

Referensnyheter för massorna har lånat namnet från den officiella nyhetspublikationen *Referensnyheter* som bara sprids till partilisten och innehåller censurerade utlandsnyheter. *Referensnyheter för massorna* redigerades av Xia Xunjin, som arresterades den 30 april 1979. Tidningen krävde mänskliga rättigheter, men menade samtidigt att Deng Xiaopings politik var ett steg i rätt riktning. Tidningen upphörde efter Xia Xunjins arrestering.

Släpps sanningen om Baltutlämningen?

Vid den s.k. Baltutlämningen 1945 utlämnade Sverige cirka 140 baltiska medborgare till Sovjetunionen. Svenska UD:s dokument i ärendet är hemligstämplade på femtio år – till 1995. Ska sanningen släppas innan dess?

Contra skrev under sommaren till regeringen och begärde att dokumenten om den s.k. "Baltutlämningen" 1945 skulle släppas fria.

Contra skrivelse återges härnedan:

Begäran om frisläppande av hemligstämplade dokument om den s.k. Baltutlämningen 1945.

Kunskapen om två i svensk efterkrigshistoria centrala frågeställningar har sedan lång tid begränsats av hemligstämplade dokument.

Det gäller dels fallet Raoul Wallenberg, dels den s.k. Baltutlämningen.

Vad beträffar fallet Raoul Wallenberg har regeringen tidigare beslutat att frisläppa utrikesdepartementets dokumentation i ärendet. För att skydda enskilda personer, främst i Sovjetunionen, har uppdragits åt förre justiekanclern Ingvar Gullnäs att granska handlingarna före frisläppandet. Denna granskning har resulterat i att ett fåtal dokument ej har frisläppts. Våren 1980 frisläpptes i övrigt de dokument från 1940-talet som berörde Raoul Wallenberg. Senare dokument kommer att frisläppas så snart Gullnäs' genomgång är klar.

Den s.k. Baltutlämningen 1945 har i debatten om Sveriges utrikespolitik, och inte minst påstådd opåkallad eftergivenhet inför sovje-

tiska krav på Sverige, spelat en lika central roll som fallet Raoul Wallenberg.

I motsats till fallet Raoul Wallenberg är ärendet avslutat och endast ett fåtal dokument torde existera från tiden efter 1950.

Såväl den historiska forskningen som den allmänna debatten om svensk utrikespolitik, och speciellt då debatten om relationerna till Sovjetunionen, skulle vara betjänta av att hemligstämpeln på dokumenten i ärendet släpptes.

Frisläppandet av dokumenten om Raoul Wallenberg indikerar en öppnare attityd från regeringens sida i centrala frågor i svensk utrikespolitik. Denna inställning bör även kunna ta sig uttryck i en ändrad inställning rörande dokumenten om Baltutlämningen.

Tidskriften *Contra*, en oberoende borgerlig tidskrift som speciellt inriktat sig på förhållandena i Osteuropa och svensk utrikespolitik, hemställer därför att regeringen måtte besluta att hemligstämpeln rörande dokumenten om den s.k. Baltutlämningen skall hävas.

Högaktningfullt

Benny Rung

stf ansvarig utgivare

Contra skickade ut skrivelsen för kännedom till pressen och en rad tidningar refererade skrivelsen och flera skrev ledarkommentarer som innebar ett instämmande i Contras begäran.

Vi har senare fått underhandsinformationer från utrikesdepartementet att Contras skrivelse prövats av utrikesministern. Resultatet av denna prövning var att regeringen inte var beredd att släppa dokumenten till pressen, men att den välvilligt skulle bemöta ansökningar från forskare som i sitt forskningsarbete skulle ha användning för dokumenten.

Så sent som 1977 avslogs en begäran från en forskare som arbetar med en doktorsavhandling om Baltutlämningen. Denne har nu inlämnat en ny ansökan som troligen kommer att bifallas.

Avslaget 1977 fastställdes av dåvarande utrikesministern Karin Söder. Hon har, sedan hon nu blivit socialminister, avslagit ansökningar från samme forskare om att få ta del av dokument om det medicinska läget i det läger från vilket balterna transporterades.

Vid Baltutlämningen deporterades ett 140-tal baltiska medborgare till Sovjetunionen.

CONTRA

För frihet – mot socialism

oberoende borgerlig tidskrift

ISSN 0347-6472

Contra-Tryck, Stockholm 1980

Utgivning:

Contra utkommer med sex nummer per år. Nästa nummer utkommer i december.

Ansvarig utgivare:

Christer Arkefors

Stf ansvarig utg: Benny Rung

Adresser:

Box 6082, 102 32 Stockholm.

Telefon 08-39 66 81.

Box 426, 701 06 Örebro.

Prenumeration:

32 kronor (32 mark eller 40 nkr) per i Postgiro 85 95 89-4.

Bankgiro 261-2638.

Finskt postgiro 1125 82-9.

Norskt postgiro 1 99 82 77.

Redaktion:

Christer Arkefors, Géza Mólnár, Carl G. Holm, Benny Rung och Claes Almgren.

Speciella medarbetare:

Robert Gothius, Klas von Holst, Andrzej Olechno, Thomas Nilsson, Anders Fjällström, Donald Jansson, Roger Söderqvist, Åke Malmquist och Alvar Wallentin. *Utländskorrespondenter:* Allan C. Brownfeld, Washington; Harry Jones, London; Robert Champlin, Toronto och Per Danielsen, Oslo.

Presslagd 1980-10-14